

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ

**ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
РЕГИОНАЛНОГ ЦЕНТРА ЗА ОБУКУ ЈЕДИНИЦА ЗА
МУЛТИНАЦИОНАЛНЕ ОПЕРАЦИЈЕ – БАЗА „ЈУГ”**

- Нацрт Просторног плана -

ИНСТИТУТ ЗА АРХИТЕКТУРУ И УРБАНИЗАМ СРБИЈЕ
INSTITUTE OF ARCHITECTURE AND URBAN & SPATIAL PLANNING OF SERBIA

ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ НИШ

Београд/Ниш, август 2016. године

**ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
РЕГИОНАЛНОГ ЦЕНТРА ЗА ОБУКУ ЈЕДИНИЦА ЗА
МУЛТИНАЦИОНАЛНЕ ОПЕРАЦИЈЕ – БАЗА „ЈУГ”**

- НАЦРТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА -

Носилац израде:

**МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА
И ИНФРАСТРУКТУРЕ**

Обрађивачи:

ИНСТИТУТ ЗА АРХИТЕКТУРУ И УРБАНИЗАМ СРБИЈЕ

Директор

др Саша Милијић, научни саветник

ЈП „ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ НИШ“

Директор

Љубиша Митић, дипл. инж. грађ.

Београд/Ниш, август 2016. године

ИНСТИТУТ ЗА АРХИТЕКТУРУ И УРБАНИЗАМ СРБИЈЕ
ЈП ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ НИШ

**РУКОВОДИЛАЦ
ИЗРАДЕ**
(одговорни планер):

др Никола Крунић,
дипл. простор. планер
број лиценце 100 0189 11

мр Дејан Стојановић,
дипл. простор. планер
број лиценце 100 0151 10

**ТИМ ЗА
КООРДИНАЦИЈУ
И СИНТЕЗУ**

др Саша Милијић, дпп
Никола Лечић, диа
др Бошко Јосимовић, дпп
Олгица Бакић, дпп

РАДНИ ТИМ:

др Никола Крунић, дпп
др Саша Милијић, дпп
Олгица Бакић, дпп
мр Јасмина Крунић, дпп
др Бошко Јосимовић, дпп
др Марина Ненковић-Ризнић, дпп
мр Божидар Манић, диа
Божидар Васиљевић, дипл. географ

мр Дејан Стојановић, дпп
Никола Лечић, диа
др Милица Максић, диа
Биљана Павловић, дек
ма Мирослав Вучковић, пп
Милан Глишић, дис
Милан Милосављевић, дим
Ивица Димитријевић, дис
Александар Ристић, диа
Зоран Павловић, ел.тех.
Ивана Момић, дипл. инг. пејз.арх.

Директор

Директор

др Саша Милијић, научни саветник

Љубиша Митић, дипл. инж. грађ

САДРЖАЈ

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ	3
1. Обухват и опис граница подручја просторног плана, границе целина и подцелина посебне намене	3
1.1. Положај и основне одлике подручја Просторног плана	3
1.2. Територијални обухват подручја Просторног плана	3
1.3. Граница подручја Просторног плана	3
1.4. Границе целина и подцелина посебне намене	4
1.5. Посебне намене подручја Просторног плана	5
2. Обавезе, услови и смернице из Просторног плана Републике Србије и других развојних докумената	5
2.1. Просторни планови	5
2.1.1. Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, 88/10)	5
2.1.2. Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана општина Јужног поморавља („Службени гласник РС“, број 83/10)	6
2.1.3. Уредба о утврђивању Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније и Уредна о Изменама и допунама Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније и Уредба о Изменама и допунама („Службени гласник Републике Србије“, број 77/02 и „Службени гласник Републике Србије“, број 127/14)	6
2.2. Националне и локалне стратегије, планови и остали документи	7
3. Скраћени приказ и оцена постојећег стања (синтезни приказ потенцијала и ограничења просторног развоја подручја посебне намене)	7
3.1. Постојеће стање	7
3.1.1. Посебна намена подручја	7
3.1.2. Друге намене подручја	8
3.2. Потенцијали и ограничења (синтезни приказ)	20
II ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	22
1. Принципи просторног развоја	22
2. Општи и оперативни циљеви просторног развоја	22
2.1. Општи и оперативни циљеви просторног развоја	22
3. Концепција развоја подручја посебне намене	22
3.1. Општа концепција	22
3.2. Полазишта и принципи за релативизацију конфликтних интереса	23

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	24
1. Просторни развој, заштита и режими уређења и коришћења Центра за обуку јединица за мултинационалне операције	24
1.1. План развоја комплекса специјалне намене	24
1.2. Режији коришћења, уређења и грађења по зонама заштите	26
2. Утицај посебне намене на развој појединих области	27
2.1. Природни ресурси	27
2.2. Развој насеља, демографски и социјални развој	29
2.3. Инфраструктурни системи	30
2.4. Привредни развој, туризам и рекреација	33
2.5. Заштита природних вредности, предела, животне средине и непокретних културних добара	35
2.6. Намена простора и биланс површина посебне намене	33
IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА	38
1. ОПШТА ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА	38
2. ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ПОДРУЧЈА РЕГУЛАЦИОНЕ РАЗРАДЕ	39
2.1. Обухват и опис подручја регулационе разраде	39
V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	40
1. Учесници у имплементацији	40
2. Смернице за израду планске и друге документације и за спровођење Просторног плана	40
2.1. Смернице за спровођење Просторног плана у просторним и урбанистичким плановима	40
3. Приоритетна планска решења и пројекти	41
4. Мере и инструменти за имплементацију	41

Графички прилог и Рефералне карте Просторног плана:

Графички прилог 1. „Прегледна карта подручја Просторног плана са посебном наменом простора“

1. „Посебна намена простора” у размери 1:50.000.
2. „Мрежа насеља, инфраструктурни системи и заштита животне средине” у размери 1:50.000.
3. „Спровођење Просторног плана” у размери 1:50.000.

Списак табела:

Табела I-1: Просторни обухват подручја Просторног плана и подручја посебне намене (ha)

Табела I-2. Преглед локалитета и активности на експлоатацији и истраживању минералних сировина

Табела I-3. Преглед културних добара на подручју Просторног плана.

Табела IV-1. Списак парцела у обухвату комплекса „Вртогош“

Табела IV-2. Списак парцела у обухвату комплекса „Боровац“

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Изради Просторног плана подручја посебне намене регионалног центра за обуку јединица за мултинационалне операције – База „Југ“ (у даљем тексту: Просторни план) се приступило на основу Одлуке о изради Просторног плана од 29.05.2015. године („Службени гласник РС”, број 48/15) и Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана на животну средину од 17.04.2015. године („Службени гласник РС”, бр. 37/15).

Законски основ за израду Просторног плана садржан је у одредбама члана 46. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 – УС, 98/13 – УС, 132/14 и 145/14) и одредбама члана 43. став 1. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС и 72/12, 7/14 – УС и 44/14).

Садржај Просторног плана дефинисан је чланом 22. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 – одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 – одлука УС, 50/13 – одлука УС, 98/13 – одлука УС, 132/14 и 145/14) као и чланом 11. тачка 6. и члановима 13-18. Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, бр. 64/15). Приликом израде Просторног плана поштоване су одредбе Закона о планирању и изградњи и Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања као и свих других важећих прописа који регулишу ову област и имају утицај на израду и спровођење Просторног плана.

Извештај о Стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину је саставни део овог Просторног плана, и урађен је у складу са Законом о планирању и изградњи и Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије”, бр. 135/04 и 88/10).

Просторни план се доноси ради реализације регионалног Центра за обуку јединица за мултинационалне операције – База „Југ” у складу са Споразумом између Владе Сједињених Америчких Држава и Владе Савезне Републике Југославије о економској, техничкој, и другој сродној помоћи („Службени лист СЦГ – Међународни уговори”, број 7/05) и Споразумом између Владе Републике Србије и Владе Сједињених Америчких Држава о заштити статуса и приступу и коришћењу војне инфраструктуре у Републици Србији („Службени гласник РС - Међународни уговори”, број 42/2009).

Посебна намена због којих се ради Просторни план јесу комплекси и зоне заштите специјалне намене у склопу Центра за обуку јединица за мултинационалне операције – База „Југ”. Предмет Просторног плана је уређење комплекса и зона заштите специјалне намене База „Југ” која подразумева: доградњу постојећих капацитета комплекса специјалне намене „Цепотина” и „Вртогош”, изградњу инфраструктурних објеката на комплексу специјалне намене „Боровац”, као и просторно уређење полигона „Рујан”. Комплекси специјалне намене „Вртогош” и „Боровац” разрађују се на нивоу регулационе разраде која је саставни део овог Просторног плана у Посебном прилогу.

У припреми и изради Просторног плана успостављена је сарадња са стручним и другим институцијама и организацијама, као и предузећима који имају надлежности на планском подручју. Остварена је непосредна сарадња и обављен низ консултација са Министарством одбране у оквиру којих су добијени услови за израду Просторног плана.

Овај документ представља Нацрт Просторног плана који је урађен на основу Извештаја о обављеном Јавном увиду у Нацрт Просторног плана (Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Комисија за спровођење јавног увида, број 350-01-1594/2015-11 од 22. јула 2016. године).

Садржај Просторног плана и планска решења заснована су и усаглашена са Условима које је за потребе израде овог просторног плана издало Министарство одбране (Пов. бр 153-

30/15, од 04.02.2016. године и 153-34/15 од 04.03.2016. године, у даљем тексту: Услови). На основу ових Улова утврђено је да се Посебним прилогом Просторног плана обраде поверљиви садржаји комплекса специјалне намене (обрађени на нивоу детаљне разраде), а који се односе на посебне мере уређења и припреме територије за потребе одбране земље, у складу са чланом 10. Закона о планирању и изградњи. Изградња планираних објеката и уређење простора реализоваће се у складу са процедурама дефинисаним Правилником о планирању, изградњи и одржавању објеката инфраструктуре које користе Министарство одбране и Војска Србије („Службени војни лист”, број 29/11-457).

Просторним планом обезбеђује се режим коришћења, уређења и заштита простора који омогућава успостављање одговарајућег одрживог односа између развоја војне инфраструктуре и осталих активности у простору, односно усклађивање посебне и осталих намена простора, отклањањем евентуалних конфликта који се могу појавити између унапређења постојеће и изградње нове војне инфраструктуре и њених утицаја на природне ресурсе, социо-демографске и привредне токове, као и на еколошке промене.

Просторни план се доноси за период до 2021. године, са елементима за његову имплементацију у том периоду.

Просторни план садржи: I Полазне основе (са обухватом и границама подручја просторног плана, целина и подцелина посебне намене; обавезама, условима и смернице из Просторног плана Републике Србије и других развојних докумената; синтезним приказом потенцијала и ограничења и др.); II Принципе и циљеве просторног развоја подручја посебне намене (Принципи просторног развоја; Општи и оперативни циљеви просторног развоја; Општа концепција развоја подручја посебне намене и др.); III Планска решења просторног развоја подручја посебне намене и других области од значаја за дефинисање планских решења (са анализом утицаја посебне намене на развој појединих области, предлозима за решење конфликта, наменом простора и билансом површина посебне намене и др.); IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења (са правилима грађења за детаљну разраду комплекса „Вртогош“ и „Боровац“ који су обрађени у Посебном прилогу); V Имплементацију Просторног плана (у којем се наводе учесници, смернице за израду планске и друге развојне документације; приоритетна планска решења и пројекти; мере и инструменте за имплементацију); Графички прилог број 1. „Прегледна карта подручја Просторног плана са посебном наменом“ и Рефералне карте у размери 1:50.000 (број 1. „Посебна намена простора”, број 2. „Мрежа насеља, инфраструктурни системи и заштита животне средине” и број 3. „Спровођење Просторног плана”).

Просторни план се ради у ГИС окружењу заснованом на ESRI технологији (ArcGIS 10x), што омогућава једноставнију размену података, формирање Географског информационог система за обухваћено подручје и ефикаснију контролу спровођења Просторног плана.

Просторни план представља плански основ за заштиту, коришћење и уређење подручја посебне намене и за одрживи развој обухваћених локалних заједница. Просторни план представља плански основ за издавање информације о локацији и локацијских услова за комплексе „Вртогош“ и „Боровац“ на основу елемената регулационе разраде из Посебног прилога Просторног плана.

Овај Просторни план јесте плански основ за усклађивање донетих планских решења просторних планова јединица локалне самоуправе за територије општине Бујановац и град Врање и за усклађивање свих урбанистичких планова чији се обухват налази у целости или једним делом у обухвату подручја посебне намене према смерницама утврђеним у делу V 2. Просторног плана.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ

1. Обухват и опис граница подручја просторног плана, границе целина и подцелина посебне намене

1.1. Положај и основне одлике подручја Просторног плана

Границе и обухват Просторног плана и подручја посебне намене, одређене су рефералним картама Просторног плана и описно, према ситуацији на Топографским картама (ТК) размере 1:25 000 (Листови ТК25: Лесковац 632-3-4 и 632-4-3, као и Куманово 682-1-2, 682-2-1, 682-1-4 и 682-2-3) као и на основу дигиталних ортофото снимака. У случају неслагања графичког прилога са текстом у делу описа граница и обухвата Просторног плана, меродавна је ситуација у приказима Рефералних карата.

Подручје Просторног плана простире се на деловима територија града Врања и општине Бујановац у Пчињском управном округу. Обухвата 15 целих катастарских општина, делове 18 катастарских општина, и делове 21 статистичког насеља.

На подручју Просторног плана заступљен је планинско-долинско-котлински рељеф. Подручје обухвата средишњи део Врањско-бујановачке котлине, део композитне долине горњег тока реке Јужне Мораве (најнижа тачка око 380 m.n.v), планинске венце у северном делу (вис Китка 1.295 m.n.v.) и делове Рујан планине на југу и југоистоку. Изразити део равничарских површина заступљен је у делу Врањске котлине.

1.2. Територијални обухват подручја Просторног плана

Подручје Просторног плана обухвата простор површине од око 180,7 km² на деловима територија града Врања и општине Бујановац и то следеће катастарске општине:

- У граду Врање: Бели Брег, Горњи Вртогош, Доњи Вртогош, Дубница, Катун, Миливојце, Честелин и делове катастарских општина Содерце и Давидовац;
- У општини Бујановац: Богдановац, Горње Ново Село, Доње Ново Село, Торђевац, Муховац, Неговац, Равно Бучје, Себрат и делове катастарских општина: Брезница, Биљача, Божињевац 1, Божињевац 2, Боровац, Бујановац, Жужељица, Карадник, Левосоје, Летовица, Лукарце, Љиљанце, Несалце, Раковац, Самољица и Српска Кућа.

1.3. Граница подручја Просторног плана

Граница подручја Просторног плана приказана је графички (Графички прилог 1. и на Рефералним картама) и описно на следећи начин:

- Северна граница полази од западне спољне границе катастарске општине Муховац која уједно представља и границу између општина Бујановац и Косовска Каменица (подручје АП Косово и Метохија), затим даље иде спољном границом катастарских општина Равно Бучје и Ново Село (све у општини Бујановац) где излази на границу између општине Бујановац и града Врања;
- Источна граница се пружа спољном источном границом катастарске општине Честелин, затим иде границом катастарских општина Честелин и Содерце, где на око 350m југозападно од врха Тумба (848 mнв) улази у катастарску општину Содерце и пружа се генерално у правцу југа, у дужини од око 1320 m до изохипсе 600m у рејону засеока Самољица, одакле наставља југозападно до границе катастарске општине Дубница.

Потом граница прати спољне источне границе катастарских општина: Катун, Доњи Вртогош и Давидовац одакле мења правац ка југозападу и даље јужном спољном границом катастарских општина Давидовац (све на територији града Врање), Карадник, и Српска Кућа, одакле наставља спољним источним границама катастарских општина: Љиљанце, Богдановац, Доње Ново Село, Лукарце и Себрат (све у општини Бујановац);

- Јужна граница се пружа од спољне јужне границе катастарских општина Себрат и Биљача (све у општини Бујановац) која једним делом чини границу између општина Бујановац и Прешево; и
- Западна граница се пружа дуж леве стране заштитног појаса државног пута IA реда број 1 (аутопут E75), посматрано из смера Београда, кроз катастарске општине: Биљача, Неговац, Самољица, Летовица, Несалце, Боровац, и Левосоје. Потом граница на подручју катастарске општине Левосоје прати државни пут IIА реда број 258 у правцу североистока, прелази реку Моравицу и наставља од железничке станице Бујановац, пратећи шири коридор пруге Београд-Прешево-државна граница (међународна пруга E75/E85), затим пролази територијом катастарских општина Божињевац 1 и Бујановац локалним путем кроз грађевинско подручје у ширем коридору пруге до пружног прелаза и границе катастарски општина Бујановац и Жужељица. Даље наставља пругом преко територије катастарске општине Жужељица, затим делом северне спољне границе катастарске општине Љиљанце и даље опет пругом у дужини од око 570m. Одатле граница скреће у правцу севера, пружа се атарским путем, прелази реку Јужну Мораву и прелази на територију катастарске општине Српска Кућа. Одавде граница наставља кривудајући атарским путевима, генерално у смеру североистока у дужини од око 1,5 km и долази до катастарске општине Карадник. Кроз ову катастарску општину граница се пружа североисточно атарским путем у дужини од око 500m, потом скреће ка северу, локалним путем, такође у дужини од око 500m, и поново скреће ка североистоку пратећи државни пут IIА реда број 258 у дужини од око 800m до границе катастарске општине Давидовац. Даље граница скреће ка северу и северозападу и пружа се спољним западним границама катастарских општина Доњи и Горњи Вртогош. На око 210m јужно од коте 925 граница скреће ка западу улази на територију катастарске општине Брезница и пружа се у дужини од око 650m. Затим скреће ка северу и пружа се генерално тим смером шумским путевима и стазама преко Османове њиве, Дубоког потока, Ушке реке и Брезничких мухаџира до границе катастарске општине Муховац, у укупној дужини од око 4km. Даље граница иде спољном западном границом катастарске општине Муховац и долази до почетне тачке.

1.4. Границе целина и подцелина посебне намене

Границе целина и целина посебне намене приказане су на Графичком прилогу 1., на Рефералним картама Просторног плана и у Табели I-1. Овим Просторним планом утврђују се границе и обухват целина посебне намене за: постојеће комплексе и зоне њихове заштите, планирано проширење постојећих и формирање нових комплекса са зонама њихове заштите. Овим Просторним планом се прописују режими и правила употребе земљишта, коришћења и уређења простора и грађења у целинама посебне намене, који су обавезујући за просторне планове јединица локалних самоуправа Врање и Бујановац и за урбанистичке планове чији се обухват преклапа са целинама посебне намене утврђених овим планским документом.

Детаљан приказ комплекса и зона заштите дат је у делу „III Планска решења просторног развоја подручја посебне намене“, „1. Просторни развој, заштита и режими уређења и коришћења Центра за обуку јединица за мултинационалне операције“.

1.5. Посебне намене подручја Просторног плана

Посебна намена подручја Просторног плана која је кључна за утврђивање планских решења јесу постојећи и планирани комплекси и зоне њихове заштите у оквиру регионалног Центра за обуку јединица за мултинационалне операције – База „Југ“.

Ова посебна намена обухвата следеће целине, укупне површине од око 83 km²:

1. Перспективни комплекси специјалне намене („База „Југ“ – „Цепотина“, „Доњи Вртогош“, „Језерска махала“ и „Орница“),
2. Планиране локације за формирање нових комплекса („Вртогош“ и „Боровац“),
3. Површине за проширење постојећег комплекса „Горњи Вртогош“ и формирање новог комплекса „Вртогош“;
4. Површине за формирање нових комплекса „Боровац“ и „Рујан“;
5. Простор за потребе одбране земље (маневарски простор полигона „Рујан“), и
6. Зоне заштите око комплекса („База „Југ“ – „Цепотина“, „Доњи Вртогош“, „Језерска махала“, „Орница“, „Горњи Вртогош“ и „Боровац“).

Друга посебна намена на подручју Просторног плана су инфраструктурни системи коридора X утврђени Просторним планом подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније („Службени гласник Републике Србије“, бр. 77/02), односно Изменама и допунама Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније („Службени гласник Републике Србије“, 127/14).

Табела I-1: Просторни обухват подручја Просторног плана и подручја посебне намене (ha)

Јединица локалне самоуправе	Подручје Просторног плана		Зона посебне намене	Подручје посебне намене	
	ha	%		ha	%
Општина Бујановац	12037,8	66,6	комплекс са зоном забрањене градње	1305	12,5
			зона ограничене градње	812,1	7,8
			зона контролисане градње	4810,3	46,1
			Укупно (1)	6927,5	66,4
Град Врање	6028,8	33,4	комплекс са зоном забрањене градње	2037,1	19,5
			зона ограничене градње	669,8	6,4
			зона контролисане градње	802,6	7,7
			Укупно (2)	3509,6	33,6
Укупно Просторни план	18066,6	100	Укупно посебна намена (1+2)	10437	100

2. Обавезе, услови и смернице из Просторног плана Републике Србије и других развојних докумената

2.1. Просторни планови

2.1.1. Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, 88/10)

Законом о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/10), утврђено је да процес припреме и уређења територије за потребе одбране земље (оперативни циљеви) подразумева сталне активности на: прилагођавању укупне инфраструктуре на територији Републике Србије потребама одбране земље (усаглашавањем и прилагођавањем просторних и урбанистичких планова и пројеката великих техничких система и објеката од значаја за одбрану) и планирање и уређење система и елемената инфраструктуре одбране, које користе Министарство одбране и Војска Србије за реализацију својих активности и задатака. У складу са стратешким опредељењем, војна база, у организационом, функционалном и просторном смислу треба да буде основни елемент

инфраструктуре одбране. Основно стратешко опредељење просторног планирања инфраструктуре одбране јесте рационална организација, уређење и коришћење простора у складу са дугорочним потребама Министарства одбране и Војске Србије и потенцијалима природних и створених вредности. Овим се постиже рационалније коришћење простора, као и постизање већег степена интегрисаности простора за потребе система одбране и простора посебне намене у простор Републике у циљу стварања услова за дугорочни економски и социјални развој. За комплексе које користи Министарство одбране и Војска Србије и који су дугорочно перспективни, планирана је модернизација садржаја.

2.1.2. Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана општина Јужног поморавља („Службени гласник РС“, број 83/10)

Уредбом о доношењу Регионалног просторног плана општина Јужног поморавља („Службени гласник РС“, број 83/10), утврђене су специфичности одбране земље на подручју у обухвату Регионалног просторног плана. Уређење подручја Регионалног просторног плана за потребе одбране и заштите од ратних разарања заснива се на важећим прописима, ставовима, Условима и захтевима Министарства одбране. Значајан део подручја Просторног плана се налази у Копненој зони безбедности (делови територија општина Медвеђа, Врање, Бујановац и Прешево). На подручју Просторног плана присутни су објекти и комплекси од значаја за одбрану земље (перспективни објекти и комплекси) за које су утврђене зоне заштите и режими коришћења у виду забране и различите степене ограничења градње.

2.1.3. Уредба о утврђивању Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније и Уредба о Изменама и допунама Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније („Службени гласник Републике Србије“, бр. 77/02 и 127/14)

Просторним планом подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније утврђени су следећи постојећи и планирани магистрални инфраструктурни системи са њиховим заштитним појасима: Државни пут IА реда број 1 (аутопут Е-75), са пратећим објектима у функцији пута и корисника саобраћаја, и то делови деоница Владичин Хан-Бујановац/Левосоје (km 900+100 - km 942+195) и Бујановац /Левосоје-граница Републике Македоније (km 942+195 - km 963+954)¹, као изграђене деонице аутопута); планирана пруга за велике брзине Е-85 и постојећа једноколосечна пруга, магистрални оптички кабл, гасовод, далеководи, и водoprивредни објекти, као и зона утицаја коридора. Резервисан је простор потенцијалног коридора пловног пута Дунав-Егејско море.

Просторним планом подручја инфраструктурног коридора Ниш – граница Републике Македоније утврђен је план веза инфраструктурних система са окружењем као и утицај инфраструктурног коридора на животну средину, природна и непокретна културна добра. Утврђене су оквирне површине за планиране магистралне инфраструктурне системе у инфраструктурном коридору (и то за: трајно заузимање земљишта за потребе изградње-функционисања, и заштитне појасе) применом следећих критеријума: задовољење просторних услова за смештање планираног инфраструктурног система; утврђивање безбедног растојања од инфраструктурног система, ради заштите од негативних утицаја на животну средину, у првом реду од буке и аерозагађења; и обезбеђење заштите основних функција у експлоатацији инфраструктурног система од негативних утицаја из окружења, у првом реду од непланске изградње, неконтролисаног одлагања отпада и других активности. Установљени се режими коришћења простора и правила за уређивање заштитних појаса инфраструктурних система (непосредног и ширег) и простора посебне намене.

¹ С обзиром на промене Референтног система Државних путева („Сл. гласника РС“, број 93/2015) веза са датим станицама деоница од петље Владичин Хан-Бујановац/Левосоје (km 519+489 - km 561+622) и Бујановац /Левосоје-граница Републике Македоније (km 561+622 - km 583+363).

2.2. Националне и локалне стратегије, планови и остали документи

Стратегијом националне безбедности Републике Србије („Службени гласник РС”, број 88/09), утврђено је да се Република Србија залаже за регионалну сарадњу у областима заједничке обуке и ангажовања елемената система безбедности у мултинационалним операцијама. Војска Србије, у том смислу, развија способности за активан допринос изградњи повољног безбедносног окружења, партнерства и учешћа у мултинационалним операцијама са мандатом УН, као и за подршку цивилним властима у супротстављању претњама безбедности. Стратегијом националне безбедности Републике Србије утврђена је и опредељеност Републике да обнови традицију добрих односа са Сједињеним Америчким Државама и да ове односе унапређује у интересу консолидације, демократије, стабилности и просперитета на Западном Балкану.

Стратегијом одбране Републике Србије („Службени гласник РС”, број 88/09), утврђено је да Република Србија дозвољава привремено стационирање страних оружаних снага на својој територији само у оквиру мултинационалних операција, на основу резолуција ОУН и међународних уговора које је потврдила Народна скупштина Републике Србије, као и да је опредељена да делове својих оружаних снага ангажује на територијама страних држава само у оквиру мултинационалних операција, на основу резолуција ОУН и међународних обавеза, у складу са одлуком Народне скупштине Републике Србије и сходно опредељењу и интересима Републике Србије.

Законом о употреби Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије, („Службени гласник РС”, број 88/09), су посебно уређени: употреба и припрема Војске Србије и других снага одбране за учешће у мултинационалним операцијама ван граница Републике Србије, права и обавезе надлежних органа и учесника у тим операцијама, финансирање трошкова учешћа и друга питања за извршавање мисија и задатака у очувању безбедности и мира у свету и пружању хуманитарне помоћи другим државама у кризним ситуацијама.

Протоколом о донацији између Министарства одбране Републике Србије и Министарства одбране Сједињених Америчких Држава, у оквиру фонда за Мировне операције (Peacekeeping Operations - РКО) намењена су финансијска средства регионалном центру за обуку јединица за мултинационалне операције – База „Југ” коју чине полигони за обуку у извођењу војних операција у градским срединама и за пролазак конвоја кроз појас са импровизованим експлозивним направама.

3. Скраћени приказ и оцена постојећег стања (синтезни приказ потенцијала и ограничења просторног развоја подручја посебне намене)

3.1. Постојеће стање

3.1.1. Посебна намена подручја

Центар за обуку јединица за мултинационалне операције (у даљем тексту: „Центар“) је организацијска јединица Копнене Војске, у којем се обучавају и сертифицију јединице предвиђене за упућивање у мировне операције, што је једна од мисија Војске Србије (ВС). Улога Центра је да обезбеди адекватне услове и обуку јединица у руковању наоружањем, тактичким и техничким радњама и процедурама, као и за извођење вежби и евалуацију јединица. Центар има национални значај са перспективом да постане јединствени регионални центар Партнерства за мир у којем ће се вршити обука јединица у условима коришћења модерних полигона, савремених учионица, тренажера и симулатора.

У Центру се обављају послови који се односе на: планирање, организовање, координацију, контролу способности и евалуацију јединица Војске Србије и јединица из партнерских земаља региона и света које се могу ангажовати у мултинационалним операцијама. У Центру се спроводи обука и усавршавања јединица у смислу:

- колективне обуке и непосредне припреме јединица за упућивање у Мировне мисије;
- индивидуалне обуке кључног персонала јединица за Мировне мисије;
- евалуације и сертификације индивидуалне оспособљености кључног персонала и колективне обучености јединица Војске Србије и партнерских земаља за ангажовање у Мировним мисијама.

Центар је, од свог формирања 2012. до данас, посетило, и у њему је боравило око 3750 припадника, и то: Војске Србије (више од 3150) и Оружаних снага (ОС) страних земаља (готово 600). У Центру је био обезбеђен смештај и обављена је евалуацији 16 ротација јединица (нешто мање од 2000, од чега већином припадника ВС и више од 20 припадника ОС страних земаља - Шпаније, Италије и САД) које се припремају за учешће у мировним операцијама у Републици Либану (UNIFIL) и Републици Кипар (UNFICYP).

У Центру је реализовано више од 30 курсева и обука, од којих су најзначајније следеће: „Платинасти Вук 14“, „Платинасти Вук 15“, ВМАТТ курс (British Military Adviser Training Team Course – курс за инструкторе обуке јединца које се припремају за учешће у Мировним операцијама), CIED (Counter Improvised Explosive Device Course - курс за борбу против импровизованих експлозивних направа), Курс за војне посматраче Уједињених Нација (УН), обука у руковању и одржавању система „MILES“ и „VBS3“. На курсевима и у обуци учествовало је нешто мање од 1800 лица (око 1200 припадника ВС и скоро 600 припадника ОС страних земаља - САД, Шпаније, Италије, Бугарске, Хрватске, Азербејџана, Словеније, Македоније, Црне Горе и Румуније).

Почетком јануара 2016. године Интегрисана служба за обуку УН издала је Центру сертификат који важи четири године, а којим се потврђује да је Курс за штабне официре УН реализован у складу са важећим стандардима УН у области обуке за мировне операције. Овај сертификат сврстава Центар међу међународно препознате институције намењене обуци за мировне операције, чиме се обезбеђују услови за унапређење способности Центра за реализацију међународних курсева, као и за будућу сарадњу са Интегрисаном службом за обуку УН у домену учешћа у реализацији сличних курсева у другим државама. Центар планира да у току 2017. године покрене процедуру сертификације код УН за још два курса.

3.1.2. Друге намене подручја

3.1.2.1. Природни ресурси

На подручју Просторног плана заступљен је планинско-долинско-котлински рељеф. Подручје обухвата средишњи део Врањско-бујановачке котлине, део композитне долине горњег тока реке Јужне Мораве, планинске венце у северном делу (вис Китка 1.295 m.n.v.) и делове Рујан планине на југу и југоистоку. Изразити део равничарских површина оличен је иницијалним делом Врањске котлине.

Подручје Просторног плана се налази на граници Родопске масе и Вардарске зоне и изграђено је од стена различитог порекла. Најзаступљенији су кристаласти шкриљци, гранити, седиментне стене, а присутне су и вулканске творевине. Распрострањење кристаластих шкриљаца доњег комплекса присутно је читавом површином Просторног плана. Гранити су представљени присуством Бујановачког гранитног масива, који има доминантно простирање ван пружања Врањско-бујановачке котлине. Седиментне творевине су заступљене у долини Вртогошке реке, а алувијалне наслагае су развијене дуж токова Моравице и Јужне Мораве. Делувијалних наслага има код Муховца у долини Муховске реке и у долини Моравице код Биљаче. Од вулканских појава присутни су горњо-еоценски седименти, магматске површинске стене (вулканити), магматске дубинске стене (плутонити).

Подручје Просторног плана се карактерише изразито високим нивоом сеизмичности. За повратни временски период земљотреса од 475 година, интензитет сеизмичности у пределу Врањско-бујановачке котлине има вредности VIII и IX категорије (према ЕМС скали, EMS-European macroseismic scale). Ове вредности указују да је највећи део подручја угрожен земљотресима који могу изазвати уништење или тешка оштећења на већини објеката. У периоду од 1904. до 2010. године на ширем подручју Просторног плана забележене су вредности земљотреса од 3,7 до 5 Mw (Mw- скала моментне магнитуде).

Кроз подручје Просторног плана протичу следеће реке: Јужна Морава, Моравица, Љиљанска, Бујановачка, Богдановачка, Давидовачка (Вртогошка), Катунска и Дубничка река. Осим Јужне Мораве која припада водотоцима I реда, остали водотоци на подручју Плана су II реда и бујичног су карактера. Река Јужна Морава је заједно са својим притокама обухваћена Оперативним планом одбране од поплава на сектору М11. На подручју Просторног плана нема природних језера.

Планско подручје се одликује умерено-континенталном климом са преовлађујућим обележјима жупне климе. Топла, сува и сунчана лета и нешто хладнијим зимама. Просечна годишња температура ваздуха у Бујановцу износи 10,6°C. Годишњи ток релативне влажности указује да Бујановац има умерену влажност ваздуха чија просечна годишња вредност износи 77%. Преовлађујући ветрови у погледу снаге ветра долазе из смера североистока, севера, истока и северозапада, што је последица доминантног утицаја околних планина, превоја и речних усека који каналишу ветар у наведеним правцима. Просечна годишња количина падавина на подручју Бујановца износи 646 mm.

Пољопривредно земљиште

На подручју Просторног плана издвајају се следећи типови земљишта: рецентни алувијални наноси, делувијални наноси, смеђе земљиште, смоница и кисело смеђе и подзоласто земљиште. Највеће распрострањење имају кисела смеђа и подзоласта земљишта, која се најчешће налазе под шумом (буква и храст), а као њивска земљишта добра су за производњу ражи и кромпира. Рецентни алувијални наноси лоцирани су у Врањско-бујановачкој котлини и долинама притока реке Моравице. Делувијална земљишта су продукт јаких ерозионих процеса, а заступљена су по ободу Врањско-бујановачке котлине и дуж пружања долине реке Моравице. Смеђе земљиште присутно је у планинским подручјима, док је смоница највише заступљена у долини Муховско-Брезничке реке.

Према расположивим подацима, на подручју Просторног плана **пољопривредно земљиште** заузима 53 km², што је 30% укупне територије.

Најплодније површине смештене су у долини Јужне Мораве и њених саставница, али је то простор који је најпогоднији за обављање свих активности, па су исте делимично заузеле изграђеним објектима и комуникацијама. Што се тиче квалитета земљишта, заступљена су земљишта од друге до седме катастарске класе. У долинском појасу преовлађују друга и трећа класа, док већи део територије, махом брдско-планинског карактера, покривају пета, шеста и седма класа. Најповољније земљиште за аграрну производњу лоцирано је у долини река, које је најквалитетније и најплодније, где су и лоциране њиве и вртови. Ту су пољопривредници оријентисани на ратарску и повртарску производњу. Земљиште на брдско-планинском терену је лошијег квалитета.

Шуме и шумско земљиште

Подручје просторног плана обухвата пет газдинских јединица и то на територији града Врања - ГЈ „Карпина” (одељења 1-67) у целости, и делове ГЈ „Трновачка река” (одељења 33-45), „Зарбинска река” (одељења 51-70) и „Гранична шума” (одељења 2 и 3) и на територији општине Бујановац - већи део ГЈ „Рујан” (одељења 5-8 и 17-41). Укупна површина под шумама и шумским земљиштем на подручју Просторног плана је око 122km² (68%), од чега је 50,4km² (28,3% од укупне површине Просторног плана) у државном власништву. Северни део планског подручја је шумовитији од јужног дела и са квалитетнијим шумама. На њему, у састојинском погледу, преовлађују шуме букве и храста китњака, са мањим површинама обраслим шумама храста сладуна и још мањим, под шумама цера, брезе, јасике и багрема. На јужном делу нема букве и китњака, већ само шуме храста сладуна и шуме брезе, јасике и багрема. Знатне површине државних шума су под вештачки подигнутим састојинама црног бора, мање тополе и смрче.

У оквиру наведених газдинских јединица, посебно у ГЈ „Рујан”, висок је удео шибљака и обешумљених терена обухваћених процесима јаке и ексцесивне ерозије. Однос обраслих и необраслих површина на подручју просторног плана је 85%:15%. Очуване састојине обухватају око 55% државних шума, разређене 21% и девастиране 24%. Претежна намена шума је заштитна, укључујући и заштиту земљишта од ерозије, и производња техничког дрвета. Око 30% шумских површина чине шуме сопственика, којих је више на јужном делу подручја Просторног плана.

Интензитет планираних сеча у овим газдинским јединицама у односу на запремину износи: 11,3%, „Зарбинска река“; 44,8%, „Трновачка река“ (интензитет планираних сеча је већи од уобичајеног због велике површине захваћене пожарима које треба санирати), 16,8%, „Карпина“ и 27%, „Рујан“. У односу на запремински прираст планираних сеча износи: 63% „Зарбинска река“, 124,3%, „Трновачка река“; 53% „Карпина, и 42,4% „Рујан“.

Најатрактивнији остали шумски производи су печурке, лековито биље и шумски плодови. Печурке се јављају на пропланцима, ивицама шума и шумским ливадама и пашњацима. Генерално се може закључити да постоје повољни услови за појаву и развој печурака. Лековито биље које се јавља на овом подручју је многобројно, а највећи значај имају: камилица - *Matricaria chamomila* L, кантарион - *Hypericum perforatum* Lo, мајчина душица - *Thymus serrpyllum* L., хајдучка трава - *Achillea millefolium* L, глог - *Crataegus monogyna* Jucd., зова - *Sambucus nigra* L., клека - *Juniperus communis* L., дивља ружа - *Rosa canina* L. и многе друге. За фармацеутске сврхе од лековитог биља користе се надземни делови: лист, цвет, плод, и подземни делови: корен, који се посебним методама дорађују и прерађују у финалне производе.

Међу плодовима шумског дрвећа и других биљака у овом шумском подручју највећи значај имају: боровница - *Vaccinium myrtillus*, купина - *Rubus ulmifolius*, јагода - *Fragaria vesca*, малина - *Rubus idaeus*, глог - *Crataegus* sp., клека - *Juniperus communis*, лешник - *Corylus avellana*, дрен - *Cornus mas*, дивља јабука - *Malus sylvestris*, дивља крушка - *Pyrus piraster*, дивља трешња - *Prunus avium* итд.

На подручју се налазе два ловишта: „Јужна Морава“, на територији Врања, површине 824ha и „Рујан“, на територији општине Бујановац, површине 458ha. Главне врсте ловне дивљачи су дивља свиња, срна, зец, фазан и јаребица.

Геолошки ресурси

Од минералних сировина на подручју Просторног плана издвајају се појаве метала откривене на локалитетима Несалца (калај и волфрам) и Биљача (калај). У Боровцу и Самољници се налазе лежишта руде кварцно-фелдспатског мусковита од које се прави фелдспат, лискун и кварцни песак у РП „Фелдспат“ д.о.о. Бујановац. У коритима речних

токова Јужне Мораве и Љиљанске реке, врши се неконтролисана експлоатација песка и шљунка која у великој мери угрожава екосистем река и деградира околно пољопривредно земљиште. Термоминералне воде се појављују у већим количинама код насеља Раковац, Левосоје, Божињевац, Жужељица и Љиљанце. Температура термалне воде износи 42°C. Поред АД „Хеба“ експлоатацију термоминералних вода врши и „Бивода“ д.о.о.

На основу службене евиденције катастра експлоатационих поља које се води у Министарству рударства и енергетике на територији Просторног плана постоје следећа експлоатациона поља (Табела I-2):

Табела I-2. Преглед локалитета и активности на експлоатацији и истраживању минералних сировина

Врста радова	Детаљи о активности	Ознака тачке	X	Y
Експлоатација	Рударско предузеће „Фелдспат“ д.о.о. Бујановац (некадашње рударско предузеће за истраживање и експлоатацију метала и неметала „Грот“, Бујановац, број решења 04-83/2, минерална сировина: фелдспат и кварц)	0	7560400	4700000
		1	7564000	4700000
		2	7564000	4695000
		3	7560400	4695000
Експлоатација	Рударско предузеће РО „Неметали Врањска бања“, број решења 310-263/89, минерална сировина: гранити	0	7560288	4694874
		1	7560563	4694874
		2	7560565	4694344
		3	7560289	4694344
Експлоатација	АД „Хеба“ Бујановац, <u>термоминерална вода</u>	0	4704000	7560000
		1	4704000	7568000
		2	4699000	7568000
		3	4699000	7560000

3.1.2.2. Развој насеља, демографски и социјални развој

Мрежа насеља

У обухвату Просторног плана налази се 18 насеља сеоског типа. На територији града Врања налази се 7 насеља (Вртогош, Бели Брег, Дубница, Катун, Миљивојце, Честелин, Давидовац), док се у општини Бујановац налази 11 насеља: Богдановац, Доње Ново Село, Неговац, Себрат, Биљача, Божињевац, Боровац, Жужељица, Лукарце, Љиљанце и Самољица. Насеља гравитирају својим градским центрима, а основни правац повезивања је долином Јужне Мораве.

Демографски развој

На подручју Просторног плана, који обухвата око 0,2% територије Републике Србије живи око 9.770 становника што чини 0,13% популације Републике (према подацима из 2002. године, с обзиром да попис из 2011. године није спроведен на територији општине Бујановац). У односу на 1948. годину, на подручју Просторног плана број становника је смањен за 13,5% (у апсолутном износу са 11.298 на 9.769 становника). У истом периоду је број домаћинстава повећан за 23,9% (са 1.776 на 2.200), док је просечна величина домаћинства смањена (са 6,4 на 4,4 чланова по домаћинству). Просечна густина насељености износи око 54,7 ст/км², што је далеко испод Републичког просека (98 ст/ км²), с тим да густине насељености знатно варирају по насељима (Самољица 125,42 ст/км², Честелин 2,72 ст/ км², док је Ђорђевац ненасељен).

У структури становништва доминира аутохтоно становништво (64,5%), док досељено становништво чини 35,5% укупног становништва, при чему је највећи број досељен са територије исте општине (19,1%), а потом са територије других општина Републике Србије (12,2%). Полна структура становништва указује на нешто веће учешће мушке популације

(50,9%) у односу на женску (49,1%). Старосна структура становништва је релативно повољна будући да чак 32% становништва на подручју Просторног плана спада у категорију становника млађег од 19 година (3.121 становник), док је учешће популације становништва 60 и више година у укупном становништву око 18,2% (1.781 становник). Просечна старост становништва износи 39,4 године: за мушку популацију 38,2, док за женску износи 40,8. Према стадијуму демографске старости популација спада у категорију „демографски старо“ становништво. И поред релативно повољне старосне структуре становништва, демографски потенцијал није оптимално искоришћен будући да је од укупног радно-способног становништва (5.842 становника), активно 42,7% (4.166) укупног становништва, односно 71,3% радно-способног становништва. Од укупног броја активног становништва 82,5% (3.435) спада у активно становништво које обавља занимање, док је у категорији издржаваног становништва 46,5% укупног становништва.

На подручју Просторног плана је регистровано 10 етничких група. Најмногобројнија је српска етничка заједница (56,4%), затим албанска (41,1%), док остале етничке заједнице (Роми, Бугари, Бошњаци, Македонци и др.) учествују кумулативно са свега 2,5 %.

Социјални развој

На подручју града Врања основно образовање обавља се путем осморазредне школе „1. мај Вртогош“ у Вртогошу и истурених одељења: осморазредног одељења у Дубници и четвороразредних одељења у Катуну и Давидовцу. На подручју општине Бујановац основно образовање обавља се путем осморазредних одељења у Биљачи и Самољници и четвороразредних одељења у насељима Боровац, Богдановац, Себрат и Љиљанце.

Здравствена заштита обавља се путем амбуланти у Вртогошу и Дубници на територији града Врања и амбуланти у Биљачи и Муховцу на подручју општине Бујановац. Објекти домова културе присутни су у Вртогошу и Дубници, у лошем су грађевинском стању и ван функције.

3.1.2.3. Инфраструктурни системи

Саобраћајна инфраструктура

На подручју Просторног плана налазе се деонице следећих државних путева (ДП):

- ДП IА реда број 1, деоница од чвора 158 (петља „Врање“) улази у подручје Плана на стационачи km 549+800 (km 930+520²) до стационаче km 551+600 (km 932+280) и наставља ка чвору 159 (петља „Бујановац север“). Укупна дужина ДП IА реда број 1 на подручју Плана је око 1760 m. Коридор овог пута тангира западну границу Плана од чвора 159 (петља „Бујановац север“), преко чвора 160 (петља „Бујановац југ“) према чвору 161 петља „Прешево“ у дужини од 19,5 km;
- ДП IIА реда број 233, деоница од чвора 25808 од km 00+000 до чвора 23301 на km 0+509 и даље према Трговишту и граничном прелазу „Прохор Пчињски“;
- ДП IIА реда број 258 који се пружа од чвора 25807 на km 88+405 преко чвора 25808 до чвора 25809 на km 91+816, а потом од km 91+816 до km 98+504 и до km 108+815 и даље ка Прешеву.

Кроз подручје Просторног плана пролази магистрална једноколосечна електрифицирана железничка пруга Београд-Ниш-Прешево-државна граница (Табановце) и даље ка Скопљу (БЈР Македонија) и Солуну (Грчка).

Деонице државних путева IIА реда су у релативно задовољавајућем стању иако су саобраћајно оптерећене, јер представљају главни алтернативни правац ка граници БЈР

² Веза са стационачама из Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш – граница Републике Македоније („Сл. гласник РС“, бр. 77/2002) и Изменама и допунама Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш – граница Републике Македоније („Сл. гласник РС“, бр. 127/2014).

Македоније. Деонице ДП ПА реда број 233 (Давидовац-Света Петка) и број 258 (Врање-Давидовац-граница са БЈРМ Македонија) су са асфалтним коловозним застором који је у добром стању.

На подручју Просторног плана доминирају општински путеви, категорисани и некатегорисани путеви. Веома мали проценат општинских путева на подручју Просторног плана, којима се насеља међусобно повезују, је са савременим коловозним застором. Мрежу ових путева карактерише мала ширина попречног профила, док елементи подужног профила делимично задовољавају законом прописане параметре. Хоризонтална и вертикална сигнализација углавном не постоји. Према подацима надлежних општинских служби за већину општинских путева истакнута је потреба за изградњу или реконструкцију у наредном периоду.

Комплекс „База Југ“ – „Цепотина“ се налази у непосредној близини ДП ПА 258 са којим је повезан приступном асфалтираном саобраћајницом која је посебно изграђена за ту намену. Комплекс „Боровац“ се налази у непосредној близини ДП ПА 258 са којим је повезан некатегорисаним путем. Ова два комплекса остварују међусобну везу некатегорисаним путем. Границу комплекса „Вртогош“ тангира општински пут Врање-Дубница-Горњи Вртогош-Доњи Вртогош-Давидовац.

Просторним планом подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније (Службени гласник РС, број 77/02 и 127/14), дефинисана је нова траса за будућу двоколосечну пругу за саобраћај возова великих брзина, која ће се кроз подручје Просторног плана пружати источно од постојеће пруге.

Водоснабдевање и одвођење отпадних вода

Развој водопривредне инфраструктуре заостаје у односу на раст потреба, те се потрошња воде све теже подмирује из локалних изворишта, што условљава даљи развој регионалног система за снабдевање водом насеља који је ослоњен првенствено на акумулацију „Првонек“. Стање санитације насеља и заштите квалитета воде није задовољавајуће.

На подручју Плана снабдевање водом насеља врши се из акумулације „Првонек“, која је кључни објектат Врањско-пчињског подсистема у оквиру Горње-јужноморавског регионалног система за снабдевање водом насеља (КО Дубница) као и из локалних система водоснабдевања (најчешће алувијалних подземних вода): градског изворишта Бујановца (Бујановац, Божињевац 1 и Жужељица) и локалних сеоских изворишта.

Од водопривредних објеката, на територији општине Бујановац (КО Бујановац), изграђена је мини акумулација „Кисела вода“ за туризам и рекреацију у близини насеља Божињевац.

Све већу количину отпадних вода не прати реализација канализационе инфраструктуре, што за последицу има угрожавање локалних изворишта, посебно оних која се наслањају на алувијалне издани, као и здравствене проблеме становништва (стварање услова за развој епидемија хидричног порекла).

Енергетска инфраструктура

Подручје Просторног плана припада конзумном подручју предузећа ЈП „ЕПС Дистрибуција“ ДОО Београд, огранак „Врање“, односно његовим припадајућим погонима. У обухвату Плана и подручјима наслоњеним на њега изграђене су електроенергетске трафостанице напона 110 kV, 35 kV и 10 kV и дистрибутивна мрежа 110kV, 35kV и 10kV.

Подручје Просторног плана припада трафореонима ТС 110/35/10 kV „Бујановац“ (2x31,5 MVA), ТС 110/10 kV „Ристовац“, ТС 35/10 kV „Бујановац гробље“ (2x4 (2x8) MVA) и ТС 35/10 kV „Бујановац Светлост“ (2x4 (2x8) MVA), а које се налазе ван захвата плана.

На подручју Просторног плана се налазе, односно укрштају се далеководи 110 kV који су власништво ЈП „Електромрежа Србије“ и то: ДВ 110 kV(бр. 168А/1) ЕВП „Ристовац“ - ТС „Врање 4“ и ДВ 110 kV (бр. 1140/3) ТС „Бујановац“ - ЕВП „Ристовац“.

Поред ових на подручју Просторног плана налази се и далековод 35 kV који је власништво ЈП „ЕПС Дистрибуција“ ДОО Београд, огранак „Врање“, ДВ 35kV ТС35/10 kV „Бујановац гробље“ - Врање.

У непосредној близини подручја Просторног плана налази се ДВ 400 kV бр. 462 ТС „Врање 4“ - граница Македоније – ТС „Штип“ који је у власништву ЈП „Електромрежа Србије“. Према Плану развоја преносног система за период од 2016. године до 2025. године планиран је нови ДВ 110 kV ТС „Врање 4“ - ТС „Прешево“.

Дистрибутивни систем на напонском нивоу 10 kV на подручју Просторног плана је релативно развијен и тренутно задовољава потребе корисника. Трафостанице 10/0,4 kV су различитих типова: зидане, типске МБТС, КБТС, СТС, „кула“ и у њих су уграђени трафои снага од 50kVA, 160kVA, 250 kVA, 400 kVA и 630 kVA. Мрежа далековода 10 kV је надземна, ван насеља и у већини села.

С обзиром на разуђеност насеља на далеководима се због великих дужина извода јављају велики падови напона у мрежи као и губици, те је неопходна реконструкција постојећих извода повећањем пресека проводника, као и њихово иновирање и/или њихово каблирање.

Проблем у коришћењу електро-енергетских потенцијала је пре свега, велика и нерационална потрошња енергије, као и мала енергетска ефикасност у производњи, преносу, дистрибуцији и коришћењу свих типова енергије. Коришћење електричне енергије за грејање и друге потребе за које је могуће пронаћи алтернативу, као и застарела технологија у свим аспектима потрошње енергије оптерећује електроенергетски систем и представља велики проблем нерационалног коришћења енергије. Приметно је и недовољно ангажовање везано за проблем енергетске ефикасности и коришћење алтернативних извора енергије, као и недостатак људства и финансијских средстава одређених у ову сврху.

На подручју Просторног плана нема изграђене гасоводне инфраструктуре, као ни већих централизованих система топлификације.

Електронске комуникације и поштански саобраћај

Подручје Просторног плана припада мрежној групи 017 Врање (територија града Врања и општине Бујановац). Услуге фиксне јавне мреже на подручју обавља оператор „Телеком Србија“. Корисници се прикључују на телекомуникациону мрежу преко приступних комутационих чворова, а чворови се помоћу оптичких каблова, или радиорелејних веза, и транспортних система повезују на одговарајућу комуникациону централу вишег ранга у оквиру националне мреже.

У оквиру мрежне групе 017 Врање у раду су следећи комутациони чворови (Мултисервисни приступни чворови - МСАН, од енг. „multi-service access node-MSAN“): „Горњи Вртогош“ и „Дубница“.

Кроз подручје Плана пролази изграђени магистрални оптички кабл Ниш – Лесковац – Врање – граница Македоније и оптичке каблове: Карадник – Доњи Вртогош – Горњи Вртогош – Ђорђевац – Дубница – Честелин – Врање; Врање – Дубница; и Давидовац – Кршевица. На ове оптичке каблове изграђени су приводи који су повезали телефонске централе у местима Биљача, Жужељица, Самољица, Љиљанице, Давидовац, Доњи и Горњи Вртогош.

Мобилна телекомуникациона мрежа

Подручје Просторног плана покривају сва три оператора мобилне телефоније „Telenor“, „Telekom Srbija MTS“ и „VIP“ са 3 (три) базне станице (БС) и то: „MTS“ 2 БС, „Telenor“ 2 БС и „VIP“ 1 БС. Покривеност сигнаlima је добра, а изградњом оптичких

каблова омогућено је да се оптички каблови доведу и до неких БС мобилне мреже чиме се додатно побољшава покривеност квалитетним сигналом мобилне телефоније.

Дифузна радио- телевизијска мрежа

„Радио-телевизија Србије“ на подручју Плана има своје репетиторе који покривају овај простор РА и ТВ сигнаlima. Јачина сигнала је углавном задовољавајућа.

Поштански саобраћај

На подручју Просторног плана у раду су две поштанске јединице у насељима Биљача и Муховац. Стање није задовољавајуће ни према критеријуму броја становника по поштанској јединици, односно шалтеру, као ни по просторном распореду, односно по удаљености поштанске јединице у односу на насеља.

Комунални садржаји и службе

Постојеће стање комуналне опремљености може се оценити као незадовољавајуће. Подручје Просторног плана нема организовани систем прикупљања отпада, а отпад се без предтретмана одлаже на депоније града Врања (санитарна депонија „Метерис“) и општине Бујановац (несанитарна депоније). Будући да је планско подручје претежно руралног карактера, на овој територији јавна комунална предузећа немају надлежности, што за последицу има постојање локалних сметлишта, односно дивљих депонија (16 на подручју Просторног плана- 2 у КО Љиљанце, 3 у КО Давидовац, 5 у КО Дубница, 3 у КО Катун, 3 у КО Катун и 3 у КО Доњи Вртогош). На основу података из Регионалног просторног плана општина Јужног Поморавља утврђено је да дневна количина комуналног отпада износи око 0,4 kg становнику/кориснику простора (што је мање од републичког просека који износи око 0,9 kg становнику/кориснику простора).

Прецизни подаци о диверсификацији комуналног отпада на различите типове рециклабила не постоје, јер надлежна јавна комунална предузећа не поседују овакав вид статистичких података.

Опасни отпад се, заједно са комуналним отпадом одлаже или на дивље депоније на подручју Просторног плана, или се одвози на комуналне депоније Метерис (Врање) и општинску депонију Бујановца североисточно од града.

На територији општине Бујановац регистрована су 4 оператора - центри за сакупљање и откуп отпада металног порекла. Осим њих, регистрован је и један центар за сакупљање и откуп полиетиленске амбалаже (пластика са ознаком број 1 - PET) и најлонске фолије (пластика са ознаком број 4 – LDPE). Предузеће за производњу гуме и пластике „Гумопластика“ у Бујановцу врши откуп пластике са ознаком број 2 – HDPE. Предузеће за откуп секундарних сировина „Есоцетас“ д.о.о. из Трговишта са седиштем у Врању врши откуп секундарних сировина – пластике ознака 1, 2 и 4, папира, картона и стаклене амбалаже. Своје услуге врши и на територији општине Бујановац у границама предметног Плана.

У Центру – База „Југ“ врши се примарна селекција отпада од картона, PET амбалаже, метала и органског отпада. Тај отпад се продаје приватним лицима или оператерима, али више од 90% укупно генерисане количине отпада се одвози на општинску депонију у Бујановцу. У току 2015. године укупна количина отпада из Центра износила је 1.420 m³.

3.1.2.4. Привредни развој, туризам и рекреација

Привредни развој

Подручје Просторног плана спада у ред економски депресираних подручја, без значајније диверсификације привредних активности, коју одликују висока стопа незапослености, застарелост опреме, неликвидност, ниска продуктивност и ефикасност.

На основу уредбе о утврђивању јединствене листе неразвијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину („Сл. гласник РС“ бр. 104/14), град Врање спада у групу јединица локалне самоуправе чији је степен развијености између 60%-80% републичког просека, док општина Бујановац спада у групу недовољно развијених јединица локалне самоуправе чији је степен развијености испод 60% републичког просека. При томе, треба напоменути да су насеља, која се налазе у обухвату Просторног плана, руралног типа, изузев општинског центра Бујановац који је мањим делом обухваћен. Најзначајнији привредни субјекти и највећи део привредних активности се одвија у градским насељима и насељима која представљају центре заједнице насеља, која су углавном ван подручја Просторног плана. Носиоци привредног развоја се налази на подручју општинског центра Бујановац („Мегал“ производња котлова за централно грејање, „Алатница“ производња алата, „АВI-COM“ производња грађевинског материјала, и др.), затим у атару села Раковац (2 фабрике и то: „Хеба“ производња минералне воде, газираних пића и др., „Бивода“ производња минералне воде, газираних пића), као и у атарима села Биљача (погон металске индустрије у саставу „Мегала“ и запошљава око 40 радника).

Сектор малих и средњих предузећа (у области дуванске и металне индустрије, шумарства и дрвне индустрије, нарочито у производњи грађевинског материјала, пољопривреде и прехрамбене индустрије, у сектору производње млека и млечних производа, занатства и домаће радиности, туризма и сектора услуга), као генератор запослености, је у фази развоја. Предузетништво је такође, у фази развоја, као и разни видови самозапошљавања, пре свега у пољопривреди и агроиндустрији, што ће допринети смањењу укупне стопе незапослености. Делатности терцијарног сектора су слабо развијене (трговина, угоститељство, туризам и саобраћај). Недовољан привредни развој остварио је негативне утицаје на укупан економско - социјални и просторни развој подручја Просторног плана.

Главна привредна делатност је традиционална пољопривреда (у ратарству, повртарству и сточарству), чије су основне одлике екстензивност, ниски приноси и ниска продуктивност и производња која је најчешће намењена задовољењу личних потреба домицилног становништва, најчешће без/или са врло мало тржишних вишкова. Главне пољопривредне гране су ратарство, повртарство, производња дувана док су воћарство и виноградарство споредне пољопривредне гране. Постоје добри услови за развој сточарства и сточарске производње. Велики део пољопривредних површина је под ливадама и пашњацима, међутим приноси су скромни услед уситњеност пољопривредних поседа, одсуства система организованог наводњавања и слабе примене агротехничких и агрохемијских мера.

Шумарство је, поред пољопривреде, једна од битних делатности на подручју Просторног плана. Захваљујући томе, осим експлоатације дрвета, и развоја дрвно-прерађивачке индустрије, подручје Просторног плана обилује повољним природним условима за производњу аутохтоног и плантажног лековитог биља, гљива и сакупљање шумских плодова.

Туризам и рекреација

Разноврсни природни потенцијали и географско-саобраћајни положај представљају фактор развоја бањског, транзитног, излетничког, руралног, планинског и других видова туризма и рекреације. Потенцијали за развој туризма нису довољно искоришћени. Од природних ресурса значајних за развој туризма заступљени су извори термоминералних вода, а постоји и значајно културно наслеђе у непосредном окружењу, које није у довољној мери истражено и валоризовано или на адекватан начин презентовано и укључено у туристичку понуду. На транзитном туристичком коридору аутопута Е-75 нису довољно заступљени рецептивно-информативни пунктови са мотелима, етно-пунктови и одморишта. На руралном подручју постоје потенцијали за развој сеоског туризма који је до сада недовољно мотивски и организационо повезан са бањским, планинским, ловним и

риболовним и другим видовима туризма. Интерес туристичке тражње неће бити масовније привучен само могућностима бањског туризма и транзитног коридора аутопута, већ првенствено побољшањем квалитета смештаја и целогодишње туристичко-рекреативне понуде у простору у комбинацији са мотивима очуване природе и културне баштине, етно-баштине села и органске хране.

3.1.2.5. Заштита природних вредности и предела, животне средине и непокретних културних добара

Заштита животне средине

Главни извори загађивања ваздуха су индивидуална ложишта домаћинстава, саобраћај, шумски и пољски пожари на дивљим депонијама и поједини индустријски загађивачи. Загађење ваздуха доминантно је на подручју урбаних центара (Бујановац и Врање), што је доказано на основу биолошких индикатора (лишајеви - показатељи чистоће ваздуха, налазе се на удаљености око 5 km од Бујановца).

Загађивање површинских и подземних вода последица је низа фактора, и то услед: упуштања непречишћених комуналних отпадних вода из насеља у природне реципијенте без одговарајућег третмана; неизграђености канализационе инфраструктуре, односно непрописно изграђених септичких јама. Река Биначка Морава оптерећена је комуналним отпадним водама са подручја општине Косовска Каменица, али последње мерење квалитета воде је вршено 1999. године. На излазу са територије општине Бујановац (профил „Ристовац“) РХМЗ једном месечно врши мерење квалитета воде реке Јужне Мораве. У току летњих месеци, вода има квалитет III класе бонитета, а тек у зимским месецима припада II класи бонитета. Извориште водоснабдевања градског подручја (у алувиону Јужне Мораве), због чега постоји сталан ризик од његовог угрожавања загађивачима.

Подручје је угрожено у погледу ерозивних и бујичних процеса (посебно у брдско – планинским деловима где су заступљене ексцесивна и јака ерозија).

Значајнији извори загађивања земљишта су неуређене депоније и сметлишта комуналног отпада, односно објекти изграђени ван граница грађевинских рејона насеља, на пољопривредном земљишту високих бонитетних класа. У мањој мери, деградацији земљишта доприноси депозиција седиментних материја из ваздуха и саобраћајна фреквенција дуж државних путева I и II реда. У сеоским насељима значајан извор загађивања земљишта представљају септичке јаме и упојни бунари. Земљиште у околини бројних мањих водотокова је плављено у периоду поводња, али и угрожено ерозионим процесима.

Иако нема систематског праћења нивоа и учесталости буке, као и праћења утицаја на здравље људи, евидентно је одсуство значајнијих извора који кумулативно продукују акустично загађење. Евентуална прекорачења дозвољених нивоа буке краткотрајног су интензитета, и претежно се односе на буку пореклом од друмског саобраћаја дуж државног пута I реда Е-75 (део Бујановца у непосредној близини аутопута и комплекс Бујановачке Бање).

Евакуација чврстог отпада и чишћење мањих депонија, тј. санација сметлишта не одвија се на задовољавајућем нивоу, а третман опасног отпада не врши се у складу са законском регулативом. Комунални и остали отпад одлаже се на општинску депонију. Са друге стране, на подручју града Врања постоји санитарна депонија „Метерис“.

На подручју Просторног плана постоје четири локације на територији општине Бујановац за које се сумња да су загађене групама мина и касетном субмуницијом и то: „Равно Бучје“, „Демирска махала 1“ и „Демирска махала 2“ (к.о. Равно Бучје), „Ђорђевац“ (к.о. Ђорђевац и к.о. Дубница), и „Боровац“ (к.о. Боровац и к.о. Самољица). Ове површине су обележене знацима опасности. Посебан проблем је локација „Боровац“ која је контаминирана муницијом са осиромашеним уранијумом (остаци од бомбардовања 1999.

године). Урађена је делимична деконтаминација ове и других локација у окружењу, при чему је процена да је само 10% муниције уклоњено.

У близини подручја Просторног плана налази се Seveso постројење/комплекс нижег реда „Симпен“ д.о.о. Бујановац, у којој се врши производња сунђера. У оквиру комплекса присутна је супстанца која је према опасности сврстана у категорију 2.

Заштита природних вредности

На подручју просторног плана нема природних добара која сходно одредбама Закона о заштити природе („Службени гласник РС” бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка и 14/16) имају својство заштићеног подручја.

Просторни план обухвата део планине Рујан која представља еколошки значајно подручје установљено Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, број 102/10) као међународно значајно подручје за биљке (IPA/Important Plant Area). Такав флористички значај ове планине условљен је налазима читавог низа биљака крајње угрожених и ретких у Србији или, чак, глобално угрожених (рујански шафран, медунолика дивља кана, крестаст кахрис, паласов шафран, чекињаста селивка, густо таласиње, пољски кукурек, оливиеров шафран, више врста из рода *љубичица* и др.), највећим делом у атарима села Стрезовце, Маминце, Славујевац и Свињиште, у близини границе према Македонији, изван границе Просторног плана. Граница овог еколошки значајног подручја је графички оквирно приказана на прегледној карти у Уредби, и у даљем поступку, који је овом Уредбом прописан, биће детаљно одређена и вероватно коригована у односу на садашњу.

Уредбом о еколошкој мрежи установљени су и еколошки коридори од међународног значаја у Републици Србији, а међу њима је и водоток Јужне Мораве са обалским појасем у природном и блиско-природном стању, који се на подручју Просторног плана пружа на дужини око 4,5 km, у атару села Давидовац и Српска Кућа.

У атару села Левосоје, у алувијалној равни Моравице, идентификован је локалитет мочварне ливаде који припада станишту типа *централнобалканске слатине и слане степе* који је Правилником о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта и о мерама заштите за њихово очување („Службени гласник РС”, број 35/10) утврђен у рангу *за заштиту приоритетних типова станишта*. То су природна или полуприродна станишта која се налазе у опасности од ишчезавања са територије Републике Србије, као и станишта која представљају изузетан пример репрезентативних типова станишта континенталног, панонског и алпског региона у складу са међународном класификацијом, за које су потребне посебне мере заштите. *Централнобалканске слатине и слане степе* су у Србији ретка станишта, приоритетна су као будућа подручја НАТУРА 2000 и веома осетљива. Ово станиште није ближе просторно одређено, на детаљној картографској подлози и на нивоу катастарске парцеле, сходно одредбама Закона о заштити природе, али се на основу графичког прилога у акту о условима заштите природе локалитет налази изван границе Просторног плана.

Теренским истраживањима биодиверзитета лишаја, као индикатора квалитета ваздуха, која су спроведена у научно-истраживачке сврхе, утврђено је присуство 29 врста лишаја на 11 локација у катастарским општинама: Горњи Вртогош, Дубница, Себрат, Биљача, Боровац, Божињевац, Бујановац, Летовица, Љиљанце, Несалце и Самољица. Претпоставља се да је број лишаја вероватно вишеструко већи од приказаног у прелиминарном истраживању.

Заштита културних добара

На основу аката о условима чувања, одржавања, коришћења и утврђеним мерама заштите културних добара и добара која уживају претходну заштиту, које су издали

Републички завод за заштиту споменика културе и Завод за заштиту споменика културе Ниш, установљено је да на подручју Просторног плана нема утврђених непокретних културних добара.

Добра која уживају претходну заштиту, односно евидентирани археолошки локалитети, и објекти народног градитељства су бројни и приказани су у Табели I-3. Нека од тих добара су у оквиру атара села/катастарских општина које нису у целости укључени у границе Плана, тако да не припадају подручју Просторног плана. Ово се посебно односи на објекте народног градитељства у урбанизованим деловима сеоских насеља који су изван граница Плана. Такође, на делу подручја Просторног плана на територији града Врања није извршена детаљна систематска проспекција тако да је број евидентираних културних добара знатно мањи него на територији општине Бујановац.

Сходно условима надлежних установа заштите, у дефинисању планских решења која се односе на изградњу инфраструктурних и других објеката, намену простора и правила и мере уређења водило се рачуна да се не угрози, пре свега, интегритет места на којима су евидентирани археолошки локалитети с обзиром на њихов дисперзиван размештај на подручју Плана, претежно изван урбанизованих делова насеља, у којима су предвиђени и садржаји основне планске намене.

Табела I-3. Преглед културних добара на подручју Просторног плана

Број	Локација – село	Назив локалитета или објекта	Врста културног добра
ГРАД ВРАЊЕ			
1	Доњи Вртогош	Граница - Гробница	АЛ - Античко насеље и некропола
2-3	Давидовац	Црквиште, Градиште	АЛ - Римска некропола са насељем
4	Бели Брег		Запис, св. Масло на св. Јеремију
5	Катун		Заветиште за св. Масло, св. Спас
6	Горњи Вртогош		Кућа Василија Тасића
7-8	Дубница		Кућа Данета Арсића, Кућа Јевросије Јовић
ОПШТИНА БУЈАНОВАЦ			
9-14	Карадник	Љешански до, Доњи јасен	АЛ - Праисторијско насеље
		Баре, Градиште, Камењар	АЛ
		Спаиске њиве	АЛ - Некропола
15-19	Српска Кућа		АЛ - Античко насеље
		Црква св. Јована	АЛ - Античко насеље и остаци средњовековне цркве
			Кућа Зорана Нојковића, Кош Трајка Сентића, Кућа Стојадина Станковића
20-26	Раковац	Љешанска махала	АЛ - Праисторијско насеље
		Селиште	АЛ - Средњовековно насеље и некропола
		Љешански до	АЛ - Вишеслојни локалитет
		Падина, Јошаничка махала, Јошеначки дол I	АЛ
27-28	Жужелица	Црква св. Русе	АЛ - Античка грађевина и остаци средњовековне цркве
			Кућа Милована Митровића
29-35	Божињевац	Караканово лојзе	АЛ - Римско пољопривредно имање (vicus)
		Плоче	АЛ - Касноантичка некропола
		Височица	АЛ - Праисторијски опидум и античко насеље
		Длбока падина	АЛ - некропола
		Илијина падина, Селиште, Тимчино лојзе	АЛ
36-39	Левосоје	Вучјак	Вишеслојни АЛ
		Младенче	АЛ - Касноантичко насеље
		Бели камен	АЛ - Античко насеље
		Црква св. Илије	АЛ - Античко пољопривредно имање
40-44	Несалце	Караула	АЛ - Античко насеље
		Kisha - Црква	Кућа Салима Шабана, Кућа Исмаила Демирија
		Текија	АЛ
45-49	Боровац	Аниште – Широко поље	АЛ - Праисторијско и античко насеље
		Задине, Кључ, Чукар	АЛ
			Трла за овце у дворишту куће Арсић Живка
50+54	Самољица	Црквиште 1	АЛ - Античко и средњовековно насеље
		Црквиште 2	АЛ
		Kodra Vakani, Кедрички рид	Кућа Исени Мустафе
55-66	Богдановац		Зграда старе школе у порти цркве св. Симеона, Кућа Наде Ташковић, Кућа Младена Смиљковића, Кош Јубише Стошића, Кућа у Средњој махали, Амбар у Средњој махали
		Арсино	АЛ - Некропола

Број	Локација – село	Назив локалитета или објекта	Врста културног добра
		Балаван, Широка падина, Старо село, Лештар Црква св. Симеона	АЛ
67-76	Доње Ново Село		Плевња Ђоке Вељковића, Плевња Бидосава Ђокића, Кућа 1, Амбар и кош Босилке Ђорђевић, Кућа Томислава Трајковића, Кош Томислава Трајковића, Кућа 2
		Лековита вода, Црквиште св. Стефан	АЛ
		Звездан	АЛ - кастел
77-84	Муховац		Ђалотска воденица, Кућа Сабедини Бецеда, Кућа Бекрима Кадриу, Кош Шабана Рамаданија
		Царски поток, Хамзица, Te dzamija vjete, Tevore mocvet	АЛ
85-88	Неговац	Четлина, Спахијске њиве 1, Сапхијске њиве 2	Кућа Небије Хајдари АЛ
89-91	Равно Бучје		Кућа Хасана Исуфија, Воденица у Огурској махали, Плевња и штала Фетија,
92-96	Себрат		Кућа Стојанче Накића, Кућа Светислава Крстића
		Горње Обрусце	АЛ - Некропола са каменом конструкцијом, АЛ - Некропола са урnama
		Црквиште св. Ђорђа	АЛ
97-115	Билча		Кућа Петровић Стојадина, Кућа Даути Насера
		Манастириште	АЛ - Базилика са некрополом
		Тумба, Дебели дрен, Широка орница - Кривосоје	АЛ
		Ђипин дол 1	АЛ - Некропола са кремацијом
		Ђипин дол 2	АЛ - Некропола – средњи век
		Биволарове крушке, Станце, Длга бара	АЛ
		Црква св. Марка	АЛ - гробнице
		Шупљи камен 1	АЛ - насеље
		Шупљи камен 2	АЛ - некропола
		Зелениште	АЛ
		У селу	АЛ - Засведена гробница
		Циганска махала	АЛ - питоси
		Звезданска река	АЛ- некропола
Рајинске врбе	АЛ - насеље		
116-120	Летовица		Кућа Демираллија Шахирија, Кућа Рабета Шахирија, Кућа Рафета Сеифуновића, Кућа Воје Ђорђевића
		Вучјак	АЛ
121-122	Лукарце	Св. Петар	АЛ - Насеље
		Градиште	АЛ
123-125	Љиљанце	Манастириште	АЛ - насеље
		Црква св. Прокопија, Селиште	АЛ

Извор: Републички завод за заштиту споменика културе, Београд и Завод за заштиту споменика културе Ниш.

3.2. Потенцијали и ограничења (синтезни приказ)

Основни потенцијали развоја подручја Просторног плана и посебне намене базирају се на:

- Несметаном функционисању и развоју комплекса специјалне намене услед удаљености већине сеоских насеља;
- Значајном доприносу привредном развоју локалних заједница и специфичног туризма, реализацијом великог броја активности у домену међународних и домаћих обука (конференције, семинари, радионице, курсеви и вежбе) у организацији Центра за обуку јединица за мировне операције.
- Повољном геостратешком положају, доброј саобраћајној мрежи и доступности подручја магистралним инфраструктурним електроенергетским и телекомуникационим водовима;
- Обновљивим и необновљивим ресурсима као основом за развој привреде (шуме, шумски плодови и лековито биље, пољопривредно земљиште, водни ресурси, термалне, термоминералне и минералне воде, обновљиви енергетски извори (хидро и геотермална енергија и енергија сунца), биодиверзитет, лов и риболов, минералне сировине - фелдспат, кварц и гранити);

- Традицији и усмерености становника на пољопривредну производњу (пространи пашњаци који чине добру основу за развоја сточарства), као и традицији индустријске производње и изграђеним привредним капацитетима;
- Контингенту радно-способног становништва које није у довољној мери искоришћен;
- Регионалном, националном и међународном значају подручја „Рујан“ као еколошки значајном подручју и подручју значајно за заштиту биљака (ПА), као и међународни еколошки коридор Јужне Мораве, затим друге природне и антропогене вредности у окружењу (цркве, манастири, археолошки локалитети, разноврсне манифестације и др.) и очувана животна средина.

Основна ограничења развоја подручја Просторног плана и посебне намене потичу од:

- Привредне заосталост, девастираности и неразвијености подручја у односу на друге делове Републике Србије;
- Слабе конкурентност привреде, ниског стандарда становништва и релативно високе незапосленост;
- Ниског нивоа конкурентности, високих трошкова пословања, ниске економичности и продуктивности, ниског нивоа предузетничке културе и предузетничког духа, недовољно развијених капацитета локалних самоуправа за подршку предузетништву и недовољног коришћења подстицајних средстава из домаћих и страних фондова.
- Неадекватног коришћења природних потенцијала (пољопривредних, шумских, минералних);
- Недовољне и неадекватне опремљеност локалном инфраструктуром и слабо одржавање;
- Ниског нивоа комуналне опремљености руралних подручја;
- Заостајања развоја у руралном подручју, уситњености поседа, застарелости механизације, слабе организованост пласмана пољопривредних производа;
- Негативних демографских процеса, континуираном паду број становника (негативна природна и механичка компонента у укупном расту, неповољна образовна структура становништва, неравномерно распоређен демографски потенцијал);
- Недовољне искоришћености туристичких потенцијала и неадекватне туристичке валоризације и презентације природних, културних и створених вредности;
- Проблема животне средине изазваних поплавама, клизиштима, ерозијом, честим шумским пожарима и загађивањем вода отпадним водама из насеља.

II ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. Принципи просторног развоја

Просторни план се ради у складу са принципима/начелима планирања, коришћења, уређења и заштите простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14 и 145/14), а посебно у складу са начелима уређења простора за потребе одбране земље, као и начелима одрживог развоја кроз интегрални приступ у планирању, рационалног и одрживог коришћења необновљивих ресурса и оптималног коришћења обновљивих ресурса.

2. Општи и оперативни циљеви просторног развоја

Основни циљ израде Просторног плана је искоришћавање постојећих и до сада неангажованих просторних потенцијала за остварење мисије Центра за обуку јединица за мултинационалне операције - База „Југ”, уз поштовање принципа одрживог просторног развоја.

Оперативни циљеви обухватају, између осталог:

- обезбеђење просторних услова за изградњу, опремање и функционисање објеката у функцији обуке;
- интегрисање објеката и активности Базе „Југ” у окружење;
- стварање услова за јачање регионалне сарадње и позиције Републике Србије у погледу ангажовања у мировним операцијама;
- очување природе, природних вредности и животне средине; као и
- стварање услова за унапређење финансијско-економског значаја Центра на локалну заједницу и регион.

3. Концепција развоја подручја посебне намене

3.1. Општа концепција

Израдом Просторног плана обезбеђују се неопходни услови за уређење, доградњу и успостављање режима заштите и коришћења простора у обухвату Центра за обуку јединица за мултинационалне операције - База „Југ”. Спровођењем Просторног плана очекују се следећи општи ефекти:

- резервисање простора за реализацију мисије Центра;
- установљавање зона заштите и спровођењу режима зона заштите комплекса специјалне намене;
- одржавање функционалности, обезбеђење планираног развоја и унапређење свих инфраструктурних система који су у непосредном контакту са Центром;
- смањење негативних утицаја и ризика за насеља и становништво на подручју Центра и његовом непосредном окружењу.
- максимално очување и праћење утицаја активности Центра на биодиверзитет, природне ресурсе, природна и културна добра у његовом обухвату и непосредном окружењу.

3.2. Полазишта и принципи за релативизацију конфликтних интереса

За планирање и спровођење заштите и развоја подручја Просторног плана неопходно је релативизовати супротне интересе заштите комплекса у односу на развој локалних заједница.

Основни конфликт на подручју посебне намене се јавља између режима заштите и коришћења комплекса и њихових заштитних зона и ограничења за пренамену земљишта и градњу. Стога је основни принцип да се планским решењима и мерама минимизује негативан утицај на локалне заједнице на следећи начин:

- успостављањем зона заштите задржава се постојећа намена и начин коришћења пољопривредног, и шумског земљишта;
- постојеће пољопривредно и шумско земљиште користиће се и уређивати без ограничења;
- у постојећим границама грађевинског земљишта насеља које се налази у зонама заштите успостављеним овим Просторним планом, омогућава се изградња, реконструкција и доградња објеката на основу правила уређења и грађења утврђених просторним планом јединице локалне самоуправе, односно урбанистичким планом.

Други могући конфликт јавља се при сезонском и периодичном коришћењу маневарског простора и полигона „Рујан“ услед извођења активности обуке. Принцип за смањење негативног утицаја је да се благовременом најавом, информисањем и обиласком терена локално становништво адекватан начин обавести и упозна са планираним активностима.

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. Просторни развој, заштита и режими уређења и коришћења Центра за обуку јединица за мултинационалне операције

Овим Просторним планом обезбеђује се плански основ за реализацију следећих активности утврђених Пројектом развоја регионалног центра за обуку јединица за мултинационалне операције – База „Југ“:

- изградња нових садржаја и објеката у комплексу База „Југ“ – „Цепотина“,
- проширење постојећег комплекса „Горњи Вртогош“, чиме се формира нови комплекс „Вртогош“,
- формирање и уређење комплекса „Боровац“,
- формирање и уређење комплекса „Рујан“ - маневарског простора са полигонима.

Такође, овим Просторним планом успостављају се зоне заштите свих комплекса специјалне намене и утврђују се режими њиховог коришћења, уређења и грађења.

1.1. План развоја комплекса специјалне намене

План развоја комплекса специјалне намене обухвата комплексе: База „Југ“ – „Цепотина“, „Вртогош“, „Боровац“, маневарски простор са полигоном „Рујан“, „Доњи Вртогош“, „Језерска махала“ и „Орница“ и појас Копнене зоне безбедности (КЗБ) дуж административне линије са АП Косово и Метохија.

Табела III-1. Комплекси и зоне заштите у склопу Центра

Комплекс посебне намена	Зона	П, ha	%
КЗБ	Зона контролисане градње (КиМ)	1166,1	11,2
„Вртогош“	Комплекс са зоном забрањене градње	2441,3	23,4
	Зона ограничене градње око комплекса	1078,8	10,3
	Зона контролисане градње око комплекса	1239,5	11,9
„Орница“	Комплекс са зоном забрањене градње	3,1	0,0
„Језерска махала“	Комплекс са зоном забрањене градње	3,1	0,0
„Доњи Вртогош“	Комплекс са зоном забрањене градње	12,4	0,1
„База Југ“ - „Цепотина“	Комплекс са зоном забрањене градње	252,6	2,4
„Боровац“	Комплекс са зоном забрањене градње	629,5	6,0
„Рујан“	Зона ограничене градње – „Рујан-Вирови“	165,9	1,6
	Зона ограничене градње – „Језеро“	208,0	2,0
	Зона ограничене градње – „Лештак“	29,3	0,3
	Зона контролисане градње	3207,4	30,7
Укупно		10437,1	100,0

1.1.1. Комплекс База „Југ“ – „Цепотина“

За комплекс База „Југ“ – „Цепотина“ предвиђена је изградња нових садржаја и објеката (изградња управно - стамбених објеката, спортско-рекреативни центар и хелидром). Планирано је унапређење постојеће инфраструктурне опремљености, у погледу повећања капацитета снабдевања водом и електронских комуникација, а перспективно и гасификације комплекса. Површина комплекса са зоном заштите – зона забрањене градње износи 252,6 ha.

1.1.2. Комплекс „Вртогош“

За комплекс „Горњи Вртогош“ предвиђено је проширење постојећег комплекса „Горњи Вртогош“ и формирање комплекса „Вртогош“. Овим Просторним планом је у посебном прилогу – анексу обрађен простор комплекса са елементима регулационе разраде, којим се утврђује граница и обухват планираног комплекса. Закључком Владе Републике Србије 05 Број 464-12116/2015 од 12.11.2015. године, непокретности у прелиминарном обухвату комплекса су предате Министарству одбране на привремено коришћење до доношења овог Просторног плана. У обухвату будућег комплекса су и непокретности у приватном власништву које је ће се прибавити у поступку експропријације на основу регулационе разраде овог Просторног плана. Посебним прилогом за планирани комплекс „Вртогош“ утврђују се: граница и обухват комплекса утврђеног на основу идејних решења размештаја планираних садржаја, зоне са посебним режимом коришћења, уређења, и грађења, мере и активности за уређење инфраструктурно опремање и др. Површина комплекса са зоном заштите – зона забрањене градње износи 2441,3 ha.

1.1.3. Комплекс „Боровац“

За формирање и уређење комплекса „Боровац“ овим Просторним планом је у посебном прилогу – анексу обрађен простор комплекса са елементима регулационе разраде. Закључком Владе Републике Србије 05 Број 464-7068/2015 од 02.07.2015. године непокретности у обухвату комплекса предате су на привремено коришћење Министарству одбране до доношења овог Просторног плана. Посебним прилогом на нивоу плана са елементима регулационе разраде за планирани комплекс „Боровац“ утврђују се: граница комплекса утврђеног на основу размештаја планираних садржаја, планска решења и мере за уређење саобраћајница, канала за одвођење атмосферских вода, измештање делова постојећих ваздушних 10 kV водова и изградња трафостаница 10/0,4kV, опремање комплекса телекомуникационом инфраструктуром и др. Површина комплекса са зоном заштите – зона забрањене градње износи 629,5 ha.

1.1.4. Комплекс „Рујан“

Просторним планом утврђују се решења и мере за формирање и уређење комплекса „Рујан“ - маневарског простора са полигонима. Овај полигон има карактер заштитне зоне и намењен је периодичном и сезонском коришћењу (у периоду март-новембар). На овом простору није планирана изградња и постављање објеката, ни инфраструктуре. Маневарски простор са полигонима сматра се простором за потребе система одбране за који се овим Просторним планом прописују посебни режими коришћења, уређења и грађења. Површина маневарског простора са полигоном „Рујан“ – зоне ограничене и контролисане градње износи 3610,6 ha.

1.1.5. Остали комплекси специјалне намене

Просторним планом се утврђују и следећи комплекси са одговарајућим зонама заштите: „Доњи Вртогош”, „Језерска махала“ и „Орница“. Укупна површина ових комплекса са припадајућим зонама забрањене градње је 18,6 ha.

1.2. Режији коришћења, уређења и грађења по зонама заштите

Просторним планом се успостављају следеће зоне заштите простора, комплекса и објеката:

- зоне забрањене градње око комплекса „Доњи Вртогош”, „Језерска махала“, „Орница“, „База „Југ“ – „Цепотина“ и „Вртогош“;
- зона ограничене градње око зона забрањене градње комплекса „Вртогош“ и у оквиру комплекса „Рујан“ на локалитетима „Рујан-Вирови“, „Језеро“ и „Лештак“;
- зона контролисане градње на простору у обухвату Копнене зоне безбедности (појас 5km од административне границе са АП Косово и Метохија), комплекса „Рујан“ и око зоне ограничене градње комплекса „Вртогош“.

1.2.1. Зона забрањене градње

За потребе безбедног функционисања комплекса специјалне намене успостављају се зоне са режимом забрањене градње на следећи начин:

- у појасу од 100m око комплекса „Доњи Вртогош”, „Језерска махала“ и „Орница“;
- у појасу од 500m око комплекса „База „Југ“ – „Цепотина“, „Вртогош“ и „Боровац“.

Режим грађења у зони забрањене градње подразумева потпуну забрану изградње било каквих објеката. Дозвољава се коришћење простора у складу са постојећом наменом.

1.2.2. Зона ограничене градње

Око зоне забрањене градње комплекса „Вртогош“ успоставља се зона ограничене градње у појасу од 500 m. Режим коришћења, уређења и грађења у зони ограничене градње подразумева забрану изградње: индустријских објеката, стамбених зграда, болница, школа, дечјих вртића, одмаралишта и сличних објеката. Дозвољена је изградња саобраћајница, далековода и других објеката инфраструктуре. Успостављањем ове зоне задржава се постојећа намена земљишта.

У оквиру комплекса „Рујан“ на локалитетима „Рујан-Вирови“, „Језеро“ и „Лештак“ режим ограничене градње подразумева пре свега задржавање затеченог стања и постојећег начина коришћења земљишта.

За изградњу објеката у зонама ограничене градње неопходна је сагласност Министарства одбране. Поред тога, Министарство одбране може издати посебне и специфичне услове коришћења пољопривредног земљишта на наведеним локалитетима.

1.2.3. Зона контролисане градње

Зона контролисане градње успоставља се на простору у обухвату КЗБ, у комплексу „Рујан“ ван зона ограничене градње, као и у појасу од 1000m око зоне ограничене градње комплекса „Вртогош“. У овој зони забрањује се изградња нових насеља, болница, школа, дечјих вртића, одмаралишта и сличних објеката. За изградњу објеката у овој зони неопходна је сагласност Министарства одбране. Успостављањем ове зоне задржава се постојећа намена земљишта. У постојећим границама грађевинског земљишта насеља које се налази у зони контролисане градње успостављеној овим Просторним планом, омогућава се замена у

постојећем габариту, реконструкција и доградња постојећих објеката по претходно добијеној сагласности Министарства одбране, а на основу правила уређења и грађења утврђених просторним планом јединице локалне самоуправе, односно урбанистичким планом.

У оквиру комплекса „Рујан“ Министарство одбране може издати посебне и специфичне услове коришћења и уређења пољопривредног земљишта.

2. Утицај посебне намене на развој појединих области

2.1. Природни ресурси

Заштита и коришћења пољопривредног земљишта

Заштита и коришћење пољопривредног земљишта на подручју Просторног плана заснива се на концепту одрживог пољопривредног и руралног развоја, који подразумева управљање природним ресурсима и усмеравање технолошких и институционалних промена на начин који обезбеђује очување земљишта, воде, биљних и животињских ресурса, не угрожава животну средину, технички је применљив, економски исплатив и друштвено прихватљив.

План заштите и коришћења пољопривредног земљишта конципиран је као физичка основа за детаљнију разраду секторске и територијалне компоненте одрживог развоја пољопривреде и села, с ослоном на следеће пропозиције:

- задржава се постојећи начин коришћења пољопривредног земљишта на просторима са режимима ограничене и контролисане градње у оквиру подручја посебне намене;
- приоритет имају одговарајући радови и мере заштите пољопривредног земљишта на ерозионим теренима, евиденције ерозионих терена и контрола спровођења тих мера;
- мере строге заштите од преузимања у непољопривредне сврхе се примењују за плоднија земљишта, лоцирана претежно делом у пренасељеним котлинским атарима и местимично у брдско-планинским крајевима, у деловима долина и на уравнианим платоима;
- не планира се тотално пошумљавање, односно затрављивање ораница на теренима изнад 800 m н.в., и поред њиховог претежно слабог економско-производног потенцијала, али погодних за гајење кромпира, одговарајућих сорти јарих жита и крмног биља;
- обавезно је водити рачуна о очувању крмне базе за развој планинског сточарства и другим интересима локалног становништва при успостављању еколошки оптималних односа између пољопривредних и шумских површина и то промовисањем агрошумарства и обезбеђењем подршке за редовно кошење и/или напасање стоке, како би се спречила биолошка деградација травног биљног покривача;
- одрживо коришћење пољопривредног земљишта на целом планском подручју условљено је развојем сточарства, посебно млечно-месног говедарства и овчарства;
- предузимање маркетиншких и других активности за унапређење пласмана, добијањем робне марке органских производа, односно заштићеног географског имена порекла и сл.;
- организовањем локалног откупа шумских/дивљих сорти воћа, лековитог биља и других биолошки високовредних прехранбених, односно фармаколошких сировина;
- потпуније искоришћавање локално хетерогених агроколошких погодности за развој повртарства и воћарства са применом модела органске производње;

Заштита и коришћење шума и шумског земљишта и развој ловства

Унапређење и уређење постојећих шума у државном власништву предвиђа се обнављањем, подизањем нових и негом шума на подручју уз примену следећих мера:

- у газдовању шумама – рационално коришћење укупних производних потенцијала шума; повећање укупне обраслости и попуњавање недовољно обраслих површина; нега

постојећих састојина и интензивирањем шумско-узгојних радова; организовање чувања шуме и форсирање мера превентивне заштите како се не би нарушила биолошка и еколошка стабилност шума овог подручја; максимално сузбијање бесправне сече, посебно у рејону који гравитира граници са Аутономном покрајином Косовом и Метохијом; контролисано коришћење шумских плодова и лековитог биља; компензационо подизање нових површина у случају просецања постојећих шума за инфраструктурне коридоре и развој туристичко-рекреативне инфраструктуре; смањење степена угрожености од пожара на појединим локалитетима (посебно под четинарима); антиерозивна заштита и др;

- у управљању шумама – успостављање јединственог и једнаког статуса свих шума без обзира на власништво; обезбеђење услова и средстава за унапређивање стања и функција шуме од стране власника или корисника шума и шумског земљишта; компензацијама власницима шума од стране државе или корисника за штете услед ограничења у коришћењу шума и шумских подручја; усклађивање опште и посебних шумско-привредних основа и програма газдовања шумама са планираном изградњом инфраструктуре и уређењем простора.

Према степену угрожености од пожара, на првом месту су четинарске културе (I и II степен угрожености), а најмање су угрожене састојине букве, шикаре, шибљаци и чистине (V и VI степен).

Антиерозивна заштита оствариће се применом биолошких мера (пошумљавање и затрављивање), биотехничких мера (плетери и зидићи против спирања) и техничких мера (габионске преграде и прагови у циљу стабилизације терена и заустављања вученог наноса) на површинама и локалитетима које угрожава средња, ексцесивна и јака ерозија, посебно на падинама планине Рујан. Такође, спроводиће се затрављивање просека на деоницама где је потребно делимично просецање шуме, компензација просечене шуме пошумљавањем слободних површина, санациони антиерозивни радови и биолошка рекултивација терена у случају земљаних радова.

Развој ловства и управљање ловиштима спроводиће се: очувањем разноврсности ловне фауне; гајењем, насељавањем и заштитом дивљачи у ловишту; усклађивањем ловне и осталих делатности у ловишту; организацијом стручне службе за праћење и усмеравање развоја популације основних и споредних врста дивљачи; изградом и одржавањем ловно-узгојних и ловно-техничких објеката; санитарним одстрелом дивљачи, а по поправци стања и организованим ловом основних врста; организовањем ловног туризма и едукацијом ловних стручњака и ловаца у циљу заштите и узгоја дивљачи на површинама и у време који нису у супротности са главном наменом простора и режимом и начином његовог коришћења.

Планска решења која се односе на изградњу инфраструктурних и других објеката неће изазвати значајније захвате у шумама, како у просторном погледу, тако и по обиму уклањања шумске вегетације и сече дрвне масе.

У складу са меродавним одредбама Закона о шумама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12 и 89/15), уколико дође до промене намене шумских површина извршиће се потребне измене и допуне основа газдовања шумама. Газдовање шумама односно заштита, гајење и коришћење шума обављаће се у складу са Законом о шумама, подзаконским актима и постојећим планским документима донетим на основу тог закона.

Геолошки ресурси и коришћење минералних сировина

Основна планска решења коришћења минералних сировина јесу:

- геолошка истраживања и експлоатација минералних сировина у утврђеним перспективним подручјима; и
- санирање површина (јаловишта) око постојећих рударских објеката и развој пројеката који минимално угрожавају животну средину.

Планско опредељење јесте одрживо коришћење металичних и неметаличних минералних сировина, као и термоминералних вода на територији Просторног плана, које ће се усклађивати са општом концепцијом коришћења минералних ресурса Републике Србије. Коришћење и заштита минералних сировина спроводиће се интензивирањем геолошких истраживања у перспективним подручјима, применом технолошких система који минимално угрожавају животну средину и санацијом свих позајмишта материјала (посебно у речним коритима ради заустављања деградације њихових морфолошких карактеристика).

Посебан значај даје се очувању и стављању у функцију изворишта минералних и термоминералних вода (за балнеолошке потребе и флаширање) као и коришћење и уређење делимично активираних изворишта минералних вода.

У даљем искоришћавању фелдспата и кварца РП „Фелдспат“ д.о.о. Бујановац (некадашње РП „Грот“), за које је издато решење Министарства рударства и енергетике број 04-83/2 неопходно је обратити се Министарству одбране за добијање сагласности, с обзиром да се значајан део овог експлоатационог поља налази у обухвату простора посебне намене.

2.2. Развој насеља, демографски и социјални развој

Планираним просторним развојем Базе „Југ“ предвиђена је доградња постојећих капацитета комплекса и њихово просторно уређење. Комплекси ће се налазити ван постојећих насељених места. Смањење негативних утицаја и ризика на насеља и становништво на подручју Центра и у његовом непосредном окружењу остварују се успостављањем зона заштите и посебним режимима коришћења простор утврђених овим Просторним планом.

Очекује се позитивни финансијско-економски значај Центара на локалну заједницу и регион, с обзиром на потребе за различитим врстама услуга које је неопходно обезбедити за бројне активности обуке које се реализују и које ће се реализовати у Центру (исхрана, одржавање хигијене, приступ телекомуникацијама - интернету, угоститељске, хотелијерске, туристичке и друге услуге).

Планска концепција демографског развоја на подручју Просторног плана је обезбедити равномерни развој становништва применом концепта полицентричног развоја подручја, што би довело до ублажавања негативних миграционих кретања и пружања могућности за останак млађе популације и популације радно-способног становништва, али и за повратак становника који су се иселили са овог подручја. Концепт развоја демографског потенцијала поред полицентричног развоја треба да се базира и на: предузимању мера за сузбијање сиве економије и њено усмеравање у легалне токове; предузимањем мера за преквалификацију радне снаге и самозапошљавање становништва; и предузимање мера за оснивање микро и мини породичних фирми у пољопривреди и прехрани, туризму, угоститељству и у домаћој радиности.

Људски ресурс као развојни потенцијал је ограничен, па је изузетно важно да се у политикама економског, социјалног и просторног развоја обрати посебна пажња овом ресурсу са тежњом да се обезбеди његово континуирано обнављање. Уколико дође до активирања природних и културних ресурса, унапредиће се и постојећи позитиван финансијско-економски значај Центара на локалну заједницу, самим тим ствариће се могућности за запошљавање и приходовање локалног становништва, тако да је могуће очекивати, оживљавање демографских токова и виталних демографских карактеристика.

Имајући у виду овакав концепт развоја демографског потенцијала, мере заштите демографског потенцијала на подручју Просторног плана су:

- Предузимање низа економских мера (финансијских и нефинансијских) за покретање привредних активности (кредитно-финансијске линије подршке развоју и унапређењу пољопривредне производње и приватног предузетништва, подршка формирању мини-породичних фирми у области пољопривреде, агроиндустрије, занатства и туризма). Ове делатности је неопходно развијати у циљу диверзификације привредних активности на

подручју Просторног плана и у циљу подршке развоју Центра и реализацији активности у њему (у домену међународних и домаћих обука, одржавање конференција, семинара, радионица, курсева, вежби и сл.), што последично доводи до нових радних места и пораста запослености као покретача позитивних миграционих кретања и повратка младог и образованог становништва.

- Предузимање мера социјалне политике (усмерене нарочито према посебним категоријама становништва као што су: деца, жене, старији грађани (нарочито старачка самачка и двочлана домаћинства), и друге посебно угрожене групе).
- Поред мера економске и социјалне политике, потребно је обновити и изградити локалну саобраћајну и комуналну инфраструктуру, побољшати живот у насељима функционалним садржајима и побољшати базичне услуге (побољшање система образовања, поштанских услуга, квалитетнији приступ телекомуникацијама - интернету и сл.) у оном нивоу који је довољан да смањи привлачну снагу околних општинских центара и градова. На овај начин је могуће створити услове за задржавање млађег и женског становништва (нарочито фертилно способног), а перспективно и повратак дела становништва из градских насеља
- Помоћ државе мерама популационе политике које би ишле у смеру осавремењавања пољопривредне производње, развоја сектора малих и средњих предузећа и предузетника у сектору пољопривреде, агро-индустрије, трговине, занатства и туризма.

2.3. Инфраструктурни системи

Саобраћајна инфраструктура

Планирани развој саобраћаја у обухвату Просторног плана подразумева даљи развој друмског саобраћаја, секундарне путне мреже, завршетак дела деонице аутопута која је у изградњи, побољшавање приступачности до свих насеља и комплекса специјалне намене и то на следећи начин:

- завршетком изградње деонице државног пута А1 тј. аутопута Е-75 Српска Кућа-Левосоје и осталих деоница на коридору X;
- изградњом сервисно-приступног пута са савременим коловозним застором од комплекса „База Југ“–“Цепотина“ до комплекса „Боровац“ биће остварена директна саобраћајна повезаност и биће избегнуто кретање државним путем ПА реда број 258;
- изградњом, реконструкцијом, рехабилитацијом и модернизацијом мреже општинских путева којима би се побољшала повезаност између насеља. Када је у питању развој општинске путне мреже треба узети у обзир значај и техничко стање постојећих општинских путева, планирани развој насеља и њихових центара и развој привредних капацитета. Просторним планом је предвиђено и осавремењавање постојећих путева на територији локалних самоуправа, тако да до краја планског периода већина општинских путева буде са савременим коловозним застором.

Изградњом хелидрома у склопу комплекса „База Југ“–“Цепотина“ обезбедиће се боља доступност подручја Просторног плана и ефикасније реаговање у ванредним ситуацијама.

Водоснабдевање и одвођење отпадних вода

План развоја водопривредне инфраструктуре засниваће се на успостављању интегралног регионалног вишенаменског система за уређење, коришћење и заштиту вода и сливова Јужне Мораве. Предвиђена је даља фазна изградња Врањско-пчињског подсистема којим се обезбеђује вода за насеља на територији града Врања и општинама Бујановац (и Прешево) из постојећих изворишта акумулације „Првонек“ на Бањској реци и изворишта подземних вода.

Планирана је изградња цевовода Врање – Бујановац ДН600mm, дужине око 16 km до новог сабирног резервоара „Вртогош“, $V=2 \times 1000 \text{ m}^3$ и цевовод ДН600mm, дужине око 8,8 km од резервоара „Вртогош“ до постојећег, проширеног, резервоара „Бујановац“, $V=1000 \text{ m}^3 + 1000 \text{ m}^3$ са комплетном мерно регулационом опремом, одакле ће се вода директно, гравитационо, дистрибуирати у градску водоводну мрежу Бујановца. У наредној фази планирана је изградња цевовода ДН500 mm и објеката за водоснабдевање Прешева.

Реализацијом овог система ће се обезбедити просечна специфична потрошња од 400 l/ст./дан и заштитити подземни аквифери Јужне Мораве и њених притока на којима су формирана локална изворишта.

Планом се предвиђа техничко побољшање водовода и прикључење следећих насеља на градске водоводне системе:

- Бујановац - Летовица, Самољица, Боровац, Муховац, као и унапређење постојећих локалних система у насељима Карадник, Божињевац и Жужељица уградњом нове опреме;
- Врање - Бели Брег, Давидовац, Доњи Вртогош, Дубница, Горњи Вртогош, Катун, Миливојце.

Планирана је изградња акумулације „Вртогош“ у циљу искоришћења потенцијала Вртогошке реке за наводњавање пољопривредних површина. Преградно место налази се непосредно на изласку Вртогошке реке из клисуре. Основне карактеристике бране су: насута са глиеним језгром; kota круне бране 560,0 мнв; kota максималног успора 558,95 мнв, kota нормалног успора 557,00 мнв. Неопходно је обратити се Министарству одбране за издавање сагласности приликом даљих активности на реализацији овог инфраструктурног објекта.

На подручју Просторног плана није предвиђена изградња постројења за пречишћавање отпадних вода. Канализација насеља ће се обављати по принципима сепарационих система, са раздвојеним системима за отпадне воде насеља и атмосферске воде. У долиним насељима ће се градити групни магистрални системи, спајањем канализационих система више насеља, ради довођења отпадних вода на заједничко ППОВ. Планирају се следећи радови на реализацији канализационих система:

- Бујановац - реализација групног канализационог система Бујановац са околним насељима (Биљача, Левосоје, Самољица, Несалце, Жужељица, Српска Кућа, Кршевица) са ППОВ (ван подручја Плана) поред Јужне Мораве;
- Врање - реализација групног система Врање са околним насељима (Бели Брег, Давидовац, Доњи Вртогош, Дубница, Горњи Вртогош, Катун, Миливојце) са ППОВ (ван подручја Просторног плана);

Санитација сеоских насеља, која не могу да буду обухваћена малим групним системима са ППОВ, посебно у планинским подручјима (код дисперзованих и неприступачних насеља) обављаће се по принципима руралне санитације - са одвођењем отпадних вода у индивидуалне или групне водонепропусне објекте и комбинацију са секундарним биолошким пречишћавањем, уз оперативну организацију даљег поступка са отпадним водама, односно, уклањања и коришћења у пољопривреди на санитарно безбедан начин како не би дошло до загађења површинских и подземних вода.

Енергетска инфраструктура

Снабдевање електричном енергијом и даље ће се вршити из наведених постојећих трафостаница 35/10 kV које су ван обухвата Просторног плана за које је предвиђена изградња кабловских водова напонског нивоа 35 kV и то :

- ТС 110/35/10 kV „Бујановац“ до ТС 35/10 kV „Бујановац гробље“ и
- ТС 35/10 kV „Бујановац гробље“ до ТС 35/10 kV „Бујановац Светлост“.

За снабдевање комплекса Базе „Југ“, потребно је положити у зависности од специфичности и потреба корисника, мешовите трасе 35 kV и 10 kV водова. Дозвољава се фазна изградња различитих напонских нивоа и они не условљавају један други.

Планирани кабловски водови се полажу по траси постојећих и планираних 35kV и 10kV водова у оквиру регулације саобраћајница претежно у простор тротоара.

За потребе обезбеђења електричне енергије за друге нове кориснике у обухвату Просторног плана извршиће се даља доградња и реконструкција постојеће електроенергетске мреже 10kV (далеководи 10kV и трафостанице 10/0,4 kV) и изградња нових извода 35kV и 10kV из трафостаница 35/10 kV до објеката или простора са посебним карактеристикама.

Планско решење измештања, односно каблирања дела далековода 10kV у обухвату комплекса „Вртогош“ и „Боровац“, као и снабдевање електричном енергијом ових комплекса биће ближе утврђено у Посебном прилогу Просторног плана на нивоу плана детаљне регулације.

У оквиру Стратегије за заштиту и унапређење животне средине у општини Бујановац 2015-2025 („Службени гласник општине Бујановац“, број 22/2015) предвиђене су активности које се тичу повећања енергетске ефикасност, рационалног коришћења геотермалне, соларне, еолске, хидро- и енергије биомасе, као и ефикаснијег третмана отпада формирањем компостних поља. Поред примене мере за рационалну употребу електричне и топлотне енергије у објектима Центра, планирана је изградња ветрогенератора и постављање соларних плоча на постојећим објектима у Базе „Југ“. Ови извори обезбеђивали би снабдевање енергијом и у случају ванредних ситуација или кварова постојећег система електроснабдевања.

Планирана је изградња разводног гасовода РГ 11-03, прелиминарног пречника $\varnothing 273$ mm од Врања до границе са БЈР Македонијом. Овај гасовод представља основ за развој система гасификације у обухвату плана. Траса планираног гасовод притиска до 55 bar пролази кроз централни део подручја Просторног плана у дужини од око 3400 m.

Након изградње разводног гасовода РГ 11-03 и главне мерно регулационе станице (ГМРС) Бујановац омогућиће се снабдевање природним гасом из правца Бујановца гасоводом ниског притиска (притиска до 4 bar) одговарајућег пречника. Изградњом разводног гасовода и његове дистрибутивне мреже стварају се могућности за гасификацију комплекса „База Југ“–“Цепотина“, као и других комплекса у склопу „Центра“.

Снабдевање природним гасом смањиће број корисника који користе електричну енергију за загревање објеката, чиме ће се омогућити растерећење електроенергетског система. Укидање индивидуалних ложишта на течна и чврста горива и њихова конверзија на природни гас смањиће загађење животне средине на подручју Просторног плана.

Електронске комуникације и поштански саобраћај

Развој телекомуникационе мреже на подручју Просторног плана засниваће се на успостављању ефикасног система веза, који ће поред телефоније са свим савременим сервисима, чинити и мреже за пренос података великим брзинама, Интернет, мултимедијалне сервисе, КДС и друго.

Концепција развоја телекомуникационе мреже на подручју Просторног плана заснива се на побољшању постојећег стања, фазној изградњи мреже оптичких каблова и мултисервисних приступних чворова (МСАН и ИПАН).

Окосницу развоја комуникационе мреже на подручју Просторног плана представљају постојећи оптички кабови, а изградњом одговарајућих привода на овим кабловима и њиховом доградњом могу се задовољити све потребе савремених комуникација на подручју Просторног плана.

Планирана је изградња следећих делова телекомуникационе инфраструктуре, која је усклађена са плановима развоја оператера електронских комуникација:

- чворови типа „in door МСАН“ – Катун и „out door МСАН“ – Дубница; и

– изградња оптичких каблова за следећа насеља: Самољица, Неговац, Доње Ново Село.

Капацитети и квалитет приступа мрежи базних станица мобилне телефоније биће проширени изградњом 6 (шест) БС оператора „Telenor“, 1 (једне) оператора „VIP“ и више базних станица према плану развоја мобилног оператора „Telekom Србија - MTS“.

Планска решења за унапређење телекомуникационе инфраструктуре за потребе комплекса посебне намене биће утврђене у Посебном прилогу Просторног плана.

Комунални садржаји и службе

Основна планска одређења у погледу третмана комуналног отпада односе се пре свега на затварање постојећих дивљих депонија и преусмеравање укупних токова отпада на планирану регионалну депонију за Пчињски округ „Метерис“ и установљавање децентрализованог система управљања отпадом, који би укључио и сеоска насеља (прикупљањем органског и неорганског отпада, прераду органског отпада и даљу дистрибуцију неорганског отпада крајњим корисницима, тј. откупљивачима секундарних сировина).

Планско одређење је да се упоредо са отварањем регионалне депоније са рециклажним центром „Метерис“, а најкасније до 2018. године, изврши: систематско затварање, ремедијација и рекултивација постојећих несанитарних депонија на подручју Просторног плана; детаљно геолошко и хидротехничко истраживање и анализа квалитета подземних вода у непосредној близини сваке депоније, због процене еколошке угрожености земљишта.

Локација трансфер станице на територији општине Бујановац утврђена је на простору са леве стране ушћа Трновачке реке у Јужну Мораву, а радови на изградњи су у току.

У складу са Стратегијом за управљање отпадом, на територији подручја Просторног плана је неопходно одредити локације центара за сакупљање опасног отпада из домаћинства (батерија, акумулатора, отпадних уља, отпадних електричних и електронских апарата), које могу бити уз центре за одвојено сакупљање рециклажног отпада.

Уз одговарајуће опремање Центра комуналном опремом и обуком о значају примарне селекције отпада може се смањити укупна количина отпада која се одлаже на општинску депонију у Бујановцу, а самим тим и трошкови за изношење отпада. Истовремено ће се повећати удео рециклабилних компоненти, чиме се штеди енергија, сировине, вода, људски рад и др. Узимајући у обзир да ће се количине отпада вероватно повећавати, треба организовати примарну селекцију отпада на месту настанка, како би до 80% отпада могло да се рециклира, компостира или на други начин укључи у посебне токове. Предвиђено је формирање компостних поља у оквиру Центра, а компост би се користио за обнову јавних зелених површина и спортских терена у оквиру Центра, као и за комерцијално коришћење.

2.4. Привредни развој, туризам и рекреација

Развој привреде

Планска концепција привредног развоја оствариваће се подржавањем одрживог привредног развоја, заснованог на постојећој просторној структури привредних активности и природних вредности.

Имајући у виду компаративне предности подручја Просторног плана (демографски потенцијал, локални природни ресурси, природна и културна добра и искуство и традиција у пољопривреди и занатству), а уз претпоставку да ће бити испуњени основни предуслови привредног развоја (изградња неопходне саобраћајне и комуналне инфраструктуре, побољшање базичних услуга, стварање динамичног пословног амбијента уз уважавање постојећих потенцијала и ограничења) развој привреде засниваће се на следећим стратешким приоритетима развоја:

- Основна привредна грана ће и даље бити пољопривреда, прилагођена тржишним условима пословања, при чему се посебна пажња мора поклонити стварању боље пословне климе и обезбеђивању повољнијих услова кредитирања, бољој повезаности пољопривреде са агроиндустријом и сектором туризма, који је у синергији са пољопривредом, удруживању произвођача, укрупњавању поседа, подизању техничке опремљености пољопривредних газдинстава и перманентној едукацији пољопривредних произвођача. Подстицањем одрживог привредног развоја пружа се могућност побољшања квалитета живота сеоског становништва, уз очување природних вредности и здраве животне средине.
- Поред пољопривреде, посебна пажња се мора поклонити и реструктурирању, развоју и диверзификацији сектора прерађивачке индустрије, заснованог на примени савремених технологија, знања и иновација и то посебно агроиндустрије, дуванске индустрије, дрвно-прерађивачке, текстилне, прехранбене итд.
- Развој туризма и комплементарних услуга у оквиру породичних пољопривредних газдинстава, микро-бизниса и тзв. породичних фирми, као услова за конкурентско понашање на тржишту.
- Развој и диверзификација сектора услуга (трговине, саобраћаја, угоститељства, занатства и домаће радиности, и др.) и комуналне привреде.

Развој „Центра“ имаће, како на самом, тако и на ширем подручју Просторног плана, оствариће низ економских користи, од којих су најзначајнији: диверзификација привредних активности (нарочито у области агроиндустрије, домаће радиности и сектору услуга) и повећање стопе запослености. Реализација активности обука (конференције, семинари, радионице, курсеви и вежбе) произвешће низ економских и друштвених користи, који ће омогућити оживљавање привредних активности и представљаће значајан допринос привредном развоју локалних заједница, кроз велики број активности неопходних за подршку и квалитетну реализацију обуке у складу са светским стандардима које је потребно испунити, по моделу сличних центара за обуку широм света. Поред наведеног, унапредиће се постојећи позитиван финансијско-економски значај „Центар“ на локалну заједницу и регион, с обзиром на потребе за различитим врстама услуга које је неопходно обезбедити за бројне активности обуке које се реализују и које ће се реализовати у Центру (исхрана, одржавање хигијене, приступ телекомуникацијама - интернету, угоститељске, хотелијерске, туристичке и друге услуге). Из тог разлога је потребно интензивирати развој терцијарног сектора и диверзификовати га у складу са потребама.

Туризам и рекреација

У складу са одредбама Регионалног просторног плана Јужног поморавља („Службени гласник РС”, број 83/10), планско подручје је сврстано у Врањско-Бујановачки туристички рејон (западни део туристичке дестинације/регије Крајиште и Власина) са окосницом туристичке понуде на бањама и планинама. Бујановац са Бујановачком бањом и другим насељима, манастиром „Прохор Пчињски“, археолошким налазиштем Кале-Крушевица (на планини Рујан) и другим туристичким вредностима ће се развијати као комплекс туристичких активности. Туристичка понуда рејона биће комплетирана реновирањем и изградњом смештајних капацитета, комуналне опреме и јавних садржаја, реализацијом садржаја понуде туристичко-рекреативне инфраструктуре у простору, развојем путне мреже и бољим коришћењем прикључака на транзитни туристички коридор аутопута Е-75 (петље „Врање“, „Бујановац I“ и „Бујановац II“)

Развој туристичке понуде базираће се на постојећим туристичким капацитетима, уз комплетирање туристичке понуде увођењем нових спортско-рекреативних садржаја, садржаја бањског, здравственог и етно туризма, специјалним интересовањима и сл. Туристичка понуда засниваће се на географско-саобраћајном положају, са атрактивним природним и створеним ресурсима у окружењу, са следећим основним видовима туризма:

- *спорту и рекреацији и здравствено-рекреативном туризму* на бази природне термоминералне воде (Бујановачке бање), уз транзитни, планински, сеоски, риболовни, ловни и друге видове туризма;
- *бањском туризму* – са целогодишњом понудом у здравственој рехабилитацији (балнеолошка и климатска), здравственој, општој и спортској рекреацији на тлу и води, на бази минералних и термоминералних вода и климатских погодности; уз планински, сеоски, еколошки и друге видове туризма;
- *транзитном туризму* – првенствено на правцу коридора аутопута Е-75 деоница Ниш-граница Републике Македоније (са рецептивно-информативним пунктовима и етно-пунктовима), уз функционалну интеграцију са туристичком понудом окружења;
- *сеоском туризму* – са целогодишњом понудом, уз планински, еко и етно-туризам, излетнички и ловни туризам, производњу еко-хране, етно-занатских производа и др, у близини туристичких и рекреативних комплекса, центара и места комерцијалне и друге понуде туризма;
- *туризму специјалних интересовања* (међу којима је и војни туризам са разгранатом структуром поделе (војне авантуре, обуке на војним полигонима, технике преживљавања, полигони за гађање и др.),

Потребно је туристичку активацију ускладити са специфичним режимом коришћења комплекса посебне намене и потребама одбране земље, како туристичка експлоатација не би угрозила њихово несметано функционисање.

2.5. Заштита природних вредности и предела, животне средине и непокретних културних добара

Заштита природних вредности и предела

Планска решења, начелно, не индукују промене природне и полуприродне вегетације еколошки значајног подручја планине Рујан и еколошког коридора Јужне Мораве, посебно због чињенице да су налазишта/станишта популација већине угрожених и у другом погледу значајних биљних врста идентификована изван граница Просторног плана и да су кључни објекти инфраструктурног коридора у домену долине Јужне Мораве већ планирани, пројектовани или изграђени.

Овај Просторни план наслеђује и преузима релевантне циљеве заштите природних вредности утврђене регионалним и просторним плановима јединица локалне самоуправе, а посебно оне који се односе на идентификацију станишта од значаја за заштиту европске дивље флоре и фауне по програму НАТУРА 2000, очување и одржање разноврсности дивље флоре и фауне и њено повећање реинтродукцијом несталих аутохтоних врста животиња и биљака, очување станишта, јачање, бројчано снажење и просторно ширење популације ретких, угрожених и критично угрожених (на ивици опстанка) биљних и животињских врста, конзервацију делова подручја у затеченом стању, ради заштите интегритета и спонтаног функционисања њиховог укупног природног комплекса, у научне, образовне и културне потребе, очување, презентацију и одрживо коришћење места, природних објеката и појава који својим обележјима представљају истакнуте, ретке и привлачне вредности гео-наслеђа и очување старих, по димензијама и врсти репрезентативних и у другом погледу значајних стабала дрвећа и њихових групација; очување разноврсности и природне или мало измењене слике предела, унапређење његове чистоће и уређености у зонама и коридорима становања, саобраћаја, привредних активности и рекреације, одрживо коришћење предеоних, биолошких и других вредности и ресурса подручја, имајући првенствено у виду добробит локалне заједнице, као и уживање и одмор посетилаца у природи.

У спровођењу Просторног плана обавезна је примена мера заштите природних вредности, односно дивљих врста и њихових станишта, предела и геонаслеђа утврђених у складу са Законом о заштити природе.

Заштита животне средине

Стратешком проценом утицаја на животну средину Просторног плана анализирано је постојеће стање животне средине, значај и карактеристике Просторног плана, карактеристике утицаја планираних решења и друга питања и проблеми заштите животне средине у складу са критеријумима за одређивање могућих значајних утицаја на животну средину. У том процесу доминантно је примењен планерски приступ којим су сагледани трендови који могу настати као резултат планираних активности.

Резултати вредновања указали су на чињеницу да имплементација Просторног плана не имплицира значајне негативне утицаје на циљеве СПУ, а да се одређени негативни утицаји могу умањити одговорним планирањем и пројектовањем. У том контексту, дефинисане су смернице за заштиту животне средине које је потребно примењивати приликом имплементације Просторног плана:

- обавезно је стриктно спровођење законске регулативе која се односи на заштиту животне средине и поједине њене чиниоце;
- обавезно је спровођење смерница за заштиту животне средине дефинисаних у Просторном плану и СПУ и њихова детаљна разрада у процесу имплементације Просторног плана, односно кроз израду Студија о процени утицаја на животну средину на нивоу пројектно-техничке документације за појединачне пројекте;
- обавезно је примена пропозиција и мера заштите дефинисаних у условима надлежних институција прибављених за потребе израде Просторног плана;
- потребно је спровести приоритетну и систематску деконтаминацију земљишта које је контаминирано као последица НАТО бомбардовања;
- све активности у водном земљишту спроводити уз стриктно поштовање пропозиција Закона о водама;
- у спровођењу Просторног плана обавезна је примена мера заштите природних вредности, односно дивљих врста и њихових станишта, предела и геонаслеђа утврђених у складу са Законом о заштити природе;
- активности на простору предвиђеном за посебне намене треба спроводити на начин да се не угрози животна средина. Уколико дође до било какве врсте загађења основних чинилаца животне средине, корисник простора је у обавези да о томе обавести надлежне институције и предузме све мере на моменталној санацији загађених површина;
- за простор који је у обухвату Просторног плана, а не односи се на посебну намену, примењивати мере заштите животне средине дефинисане у стратешким проценама утицаја на животну средину рађеним за планска документа која третирају овај простор;
- потребно је спровођење мониторинга квалитета животне средине у складу са релевантном законском регулативом.
- успоставити биомониторинг квалитета животне средине, као допунске методе инструменталног мониторинга, у циљу добијања података о дуготрајним променама у животној средини.

Мере и услови заштите и коришћења НКД и њихове заштићене околине

Евидентирани објекти народног градитељства због свог положаја нису под утицајем планских решења изградње и уређења простора. Ипак, планска препорука је да све активности на уређењу простора треба изводити тако да не угрожавају непокретно културно добро, нити да својим карактером, обликом или габаритом доминирају над њима.

Просторним планом се препоручује и стриктно поштовање одредби Закона о заштити културних добара („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон) које се односе на услове и мере истраживања, техничке мере и друге радове на културним добрима и њиховој заштићеној околини. Посебно су значајне обавезе инвеститора и извођача

радова. Уколико се у току грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта и археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен. Инвеститор је дужан да обезбеди средства за истраживање, заштиту, чување, публикување и излагање добра које ужива претходну заштиту које открије приликом изградње, до предаје добра на чување надлежној установи заштите.

Просторним планом нису допуштени: изградња и постављање објеката трајног и привременог карактера који својим изгледом, габаритом, карактером или наменом могу да оштете или униште споменичка својства непокретног културног добра или деградирају изграђене и природне елементе његове заштићене околине, постављање монтажних киоска, надземних електро и ТТ водова, контејнера, као и депоновање било каквог отпадног материјала на простору или у обухвату заштићене околине непокретног културног добра. При пројектовању траса инфраструктурних система (водопривреде, енергетике, саобраћаја) настојати да се максимално очува аутентичност окружења непокретних културних добара.

Сходно Закону о културним добрима, надлежна установа заштите културних добара ће у поступку израде документације за изградњу објеката и уређење простора посебним актом утврдити конкретне услове чувања, коришћења и одржавања, као и услове за предузимање конкретних мера техничке заштите за свако поједино непокретно културно добро или добро под претходном заштитом за које се у поступку израде те документације утврди да може трпети значајне неповољне утицаје услед планираних радова.

2.6. Намена простора и биланс површина посебне намене

На подручју Просторног плана доминирају шуме, шумско земљиште и други вегетацијом обрасли терени на око 112 km² (62 %), затим пољопривредно земљиште на око 63 km² (35%), док најмању површину, свега око 5 km² (3%) заузимају насеља и други антропогени терени у функцији насеља и инфраструктуре. Планским решењима није предвиђено значајније повећање грађевинског простора, док се успостављањем зона заштите врши заштита постојећег пољопривредног и шумског земљишта.

Табела III-2. Биланс намене простора*, (ha)

Јединица локалне самоуправе	Антропогени терени	Пољопривредни терени	Суме и полуприродни екосистеми	Водене површине (реке и акумулација)	Укупно
Бујановац	294,2	3967,8	7768,8	7,0	12037,8
Врање	222,2	2332,0	3472,1	2,5	6028,8
Укупно	516,4	6299,8	11240,9	9,5	18066,6

* На основу података о коришћењу земљишта из CORINE базе података за 2012. годину (извор <http://land.copernicus.eu/pan-european/corine-land-cover/view>) и просторних планова јединица локалних самоуправа.

IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА

Правила употребе земљишта, уређења и грађења (у даљем тексту: правила) утврђена овим Просторним планом су обавезујућа за издавање локацијске дозволе у зони директне примене Просторног плана.

Правила утврђена Просторним планом за посебну намену су обавезујућа на подручју у обухвату комплекса и зона њихове заштите за усклађивање донетих просторних планова јединица локалних самоуправа и урбанистичких планова и за усклађивање урбанистичких планова чија је израда започела пре доношења овог Просторног плана.

Садржај Просторног плана и планска решења заснована су и усаглашена са Условима које је за потребе израде овог просторног плана издало Министарство одбране. На основу ових Улова утврђено је да се Посебним прилогом Просторног плана обраде поверљиви садржаји комплекса специјалне намене (обрађени на нивоу регулационе разраде), а који се односе на посебне мере уређења и припреме територије за потребе одбране земље, у складу са чланом 10. Закона о планирању и изградњи. Изградња планираних објеката и уређење простора реализоваће се у складу са процедурама дефинисаним Правилником о планирању, изградњи и одржавању објеката инфраструктуре које користе Министарство одбране и Војска Србије („Службени војни лист”, број 29/11-457).

У складу са условима и на основу Закона о поверљивости података, делови поглавља „IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА“ саставни су део Посебног прилога – анекса који није доступан јавности, а садржи:

- „2.1. Подела на карактеристичне целине, планирана намена простора и врста и намена објеката“
- „2.3. Урбанистички услови за површине и објекте јавне намене“
- „2.4. Услови за формирање грађевинске парцеле“
- „2.5. Положај објеката у односу на регулацију и у односу на границе грађевинске парцеле“
- „2.6. Урбанистички показатељи“
- „2.7. Смернице за спровођење правила грађења“.

1. ОПШТА ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА

На подручју Просторног плана важе општа правила употребе земљишта, уређења и грађења утврђена:

1. Просторним планом подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније („Службени гласник Републике Србије“, бр. 77/02), односно Изменама и допунама Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније („Службени гласник Републике Србије“, 127/14) у делу обухвата овог Просторног плана који се преклапа са заштитним појасом аутопута;
2. Просторним планом општине Бујановац („Службени лист града Лесковца“, број 22/11) у делу обухвата овог Просторног плана ван подручја посебне намене; и
3. Просторним планом града Врања („Службени лист града Врања“ бр. 13/11 и 21/11 исправка) у делу обухвата овог Просторног плана ван подручја посебне намене.

2. ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, УРЕЂЕЊА И ГРАЂЕЊА ПОДРУЧЈА РЕГУЛАЦИОНЕ РАЗРАДЕ

2.1. Обухват и опис подручја регулационе разраде

На парцелама наведеним у Табелама IV-1. и IV-2. а које се налазе у обухвату комплекса „Вртогош“ и „Боровац“ успоставља се јавни интерес и оне ће бити прибављене, у целости или делом, у поступку експропријације, односно административним преносом.

2.2.1. Комплекс „Вртогош“

Табела IV-1. Списак парцела у обухвату комплекса „Вртогош“.

Катастарска општина	Катастарска парцела
Горњи Вртогош	1/1, 1/2, 4, 117, 118, 119, 124, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 217/1, 3853 и 3836.

2.2.2. Комплекс „Боровац“

Табела IV-2. Списак парцела у обухвату комплекса „Боровац“.

Катастарска општина	Катастарска парцела
Боровац	1516, 1517, 1551, 1559, 1560, 1562, 1740, 1741, 1744, 1745, 1751, 1752, 1753, 1754, 1755, 1756, 1759, 1760, 1761, 2119, 2123, 2140, 2191, 2215, 2216, 2225, 2226, 2338, 2930, 2931 и 2932.
Самољица	125, 152, 157, 158, 159, 160, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 184, 207, 208, 226, 268/1, 2263/2 и 2264.
Доње Ново Село	391, 392, 395, 396, 404, 405, 409, 1811, 1815, 1816, 1817, 1818 и 1823.

V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. Учесници у имплементацији

Кључни учесници у остваривању Просторног плана су, у складу са својим надлежностима и делокругом рада одговарајући органи и институције на локалном, регионалном, националном и међународном нивоу.

Кључни учесници на *републичком нивоу* управљања су министарства са одговарајућим дирекцијама и управама надлежним за одбрану и послове урбанизма и просторног планирања, пољопривреде, шумарства, водопривреде, заштите животне средине, рударства и енергетике, и финансија; јавна предузећа и привредна друштва надлежна за послове заштите природе и споменика културе, друмског саобраћаја, водопривреде, шумарства, електропривреде и телекомуникација; као и заводи надлежни за заштиту природе и споменика културе. У остваривању Просторног плана одговарајуће учешће узете и друга министарства надлежна уколико се за тим укаже потреба током имплементације Просторног плана.

Кључни учесници на *локалном нивоу* управљања су општина Бујановац и град Врање. У остваривању Просторног плана одговарајуће учешће узете и месне заједнице, општинска јавна комунална предузећа, локалне дирекције за урбанизам и грађевинско земљиште и друге дирекције, агенције и друге установе с подручја Просторног плана.

2. Смернице за израду планске и друге документације и за спровођење Просторног плана

У складу са Законом о планирању и изградњи, Просторни план представља плански основ за издавање локацијских услова у зони његове директне примене (посебна намена простора са комплексима и зонама њихове заштите) и регулационе разраде која је саставни део Посебног прилога Просторног плана.

У складу са пописом катастарских парцела и рефералним картама, Просторни план представља основ за:

1. **директно (непосредно) спровођење, издавањем информације о локацији и локацијских услова за комплексе и зоне заштите у обухвату посебне намене и регулационе разраде**, у складу са одредбама Закона о планирању и изградњи.
2. **индиректно (посредно) спровођење, и то:**
 - Применом планских решења Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније („Службени гласник Републике Србије“, бр. 77/02), односно Измена и допуна Просторног плана подручја инфраструктурног коридора Ниш - граница Републике Македоније („Службени гласник Републике Србије“, 127/14) у делу обухвата овог Просторног плана који се преклапа са заштитним појасом аутопута,
 - Применом планских решења, односно спровођењем просторних планова јединица локалних самоуправа (општина Бујановац и град Врање) и урбанистичких планова за делове грађевинских подручја насеља који се преклапају са зонама заштите комплекса посебне намене уз поштовање режима коришћења, уређења и грађења установљених овим Просторним планом.

2.1. Смернице за спровођење Просторног плана у просторним и урбанистичким плановима

Скупштина општине Бујановац и Скупштина града Врања ускладиће просторне планове јединица локалне самоуправе и урбанистичке планове на делу својих територија са

планским концепцијама, решењима и пропозицијама посебне намене простора у року од 12 месеци од дана ступања на снагу овог планског документа.

За комплексе „Вртогош“ и „Боровац“ који су обрађени на нивоу регулационе разраде извршиће се експропријација непокретности неопходних за формирање ових комплекса, у складу са решењима овог Просторног плана.

У зони забрањене градње спроводиће се мера потпуне забране било какве градње.

У зони ограничене градње, као и у зони контролисане градње спроводиће се мера забране градње одређених објеката, као и режими коришћења и уређења у складу са мерама датим у делу „III Планска решења просторног развоја подручја посебне намене“, „1.2. Режији коришћења, уређења и грађења по зонама заштите комплекса и простора“, у обавезу прибављања сагласности Министарства одбране.

Министарство одбране може дати сагласност за изградњу нових објеката, замену, реконструкцију и доградњу постојећих објеката на постојећем грађевинском земљишту насеља: Боровац, Самољица, Доње Ново село, Божињевац и Муховац.

3. Приоритетна планска решења и пројекти

Полазећи од планских циљева и решења, приоритетне активности на имплементацији Просторног плана утврђују се за прву фазу имплементације до 2018. године, и обухватају:

1. Прибављање земљишта за формирање комплекса „Вртогош“ и „Боровац“;
2. Изградња садржаја и инфраструктурно уређење комплекса „Вртогош“
3. Опремање и инфраструктурно уређење комплекса „Боровац“
4. Уређење путева и канала за одвођење атмосферских вода у оквиру маневарског простора и полигона „Рујан“.
5. Измену и допуну Плана детаљне регулације за комплекс „База Југ“ - „Цепотина“ у складу са решењима овог Просторног плана.

4. Мере и инструменти за имплементацију

За остваривање планских концепција, решења и пропозиција овог Просторног плана најзначајнија је примена следећих мера и инструмената:

- обезбеђење финансијских средстава из републичког буџета, за експропријацију непокретности неопходних за формирање комплекса „Вртогош“ и „Боровац“;
- обезбеђење финансијских средстава из републичког буџета, за уређење, инфраструктурно опремање и изградњу садржаја у комплексу „Вртогош“;
- обезбеђење финансијских средстава из републичког буџета, за уређење и инфраструктурно опремање комплекса „Боровац“;
- обезбеђење финансијских средстава из републичког буџета, за уређење маневарског простора и полигона „Рујан“.